

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EKB-STATISZTIKA

2006. ÁPRILIS

BCE ECB EZB EKT EKP

ÁTTEKINTÉS

HU

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EKB-STATISZTIKA

2006. ÁPRILIS

ÁTTEKINTÉS

Az EKB 2006.
évi kiadványain
az 5 eurós bankjegy
egy-egy motívuma
látható.

© Európai Központi Bank (2006)

Cím:

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Németország

Postacím:

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Németország

Telefon:

+49 69 1344 0

Honlap:

<http://www.ecb.int>

Fax:

+49 69 1344 6000

Telex:

411 144 ecb d

*Valamennyi jog fenntartva.
A kiadvány kizárólag oktatási és
nem kereskedelmi célból,
a forrás feltüntetésével sokszorosítható.*

ISSN 1725-1826 (elektronikus formában)

TARTALOM

1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5	1. FÜGGELÉK	
2 A MONETÁRIS PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKHEZ KAPCSOLÓDÓ STATISZTIKÁK	10	Az euroövezeti aggregált statisztikák közzétételi gyakorisága és határidői	38
3 A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐKHÖZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB STATISZTIKÁK	18	2. FÜGGELÉK	
4 KAMATLÁB-STATISZTIKÁK (MPI-KAMATLÁBAK NÉLKÜL)	20	Az adatok rendelkezésre állása	39
5 ÉRTÉKPAPÍR-STATISZTIKA (A RÉSZVÉNYEKET IS BELEÉRTVE)	20	3. FÜGGELÉK	
6 A FOLYÓ FIZETÉSI MÉRLEGGEL ÉS A NEMZETKÖZI BEFEKTETÉSI POZÍCIÓVAL KAPCSOLATOS STATISZTIKÁK	22	Legfontosabb hivatkozások	41
7 AZ EURORENDSZER DEVIZATARTALÉKAI	27		
8 AZ EURO NEMZETKÖZI SZEREPÉT VIZSGÁLÓ STATISZTIKÁK	27		
9 AZ EURO EFFEKTÍV ÁRFOLYAMAI (EER)	28		
10 ÁLLAMHÁZTARTÁSI STATISZTIKA	28		
11 A GAZDASÁGI SZEKTOROK EUROÖVEZETI SZÁMLÁI	29		
12 A FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK STATISZTIKÁI	32		
13 AZ EUROÖVEZET BŐVÍTÉSÉNEK STATISZTIKAI VONATKOZÁSAI	33		
14 A STATISZTIKAI ADATOK CSERÉJE	33		
15 AZ ADATOK KÖZZÉTÉTELÉRE ÉS UTÓLAGOS MÓDOSÍTÁSÁRA VONATKOZÓ IRÁNYELVEK	34		
16 AZ EKB STATISZTIKAI JOGSZABÁLYAI	35		

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BIS	Nemzetközi Fizetések Bankja (<i>Bank for International Settlements</i>)
CSDB	központi értékpapír-adattár (<i>centralised securities database</i>)
ECU	Európai Valutaegység (<i>European Currency Unit</i>)
EER	effektív árfolyam (<i>effective exchange rate</i>)
EKB	Európai Központi Bank (<i>European Central Bank</i>)
EMI	Európai Monetáris Intézet (<i>European Monetary Institute</i>)
EPK	egyéb (nem monetáris) pénzügyi közvetítő (<i>other (non-monetary) financial intermediary</i>)
ESA 95	A nemzeti számlák európai rendszere (ESA 1995) (<i>European System of Accounts 1995</i>)
EU	Európai Unió (<i>European Union</i>)
GDP	bruttó hazai termék (<i>gross domestic product</i>)
GESMES	generikus statisztikai üzenet (<i>generic statistical message</i>)
GMU	gazdasági és monetáris unió (<i>Economic and Monetary Union</i>)
HL	Az Európai Unió Hivatalos Lapja (<i>Official Journal (of the European Union)</i>)
IMF	Nemzetközi Valutaalap (<i>International Monetary Fund</i>)
KBER	Központi Bankok Európai Rendszere (<i>European System of Central Banks</i>)
M1, M2, M3	az EKB által definiált és alkalmazott monetáris aggregátumok
MPI	monetáris pénzügyi intézmény (<i>monetary financial institution</i>)
MUFA	a monetáris unió pénzügyi számlái (<i>monetary union financial accounts</i>)
NCB	nemzeti központi bank (<i>national central bank</i>)
PPA	pénzpiaci alap (<i>money market fund</i>)
SDMX	statisztikai adatok és metaadatok cseréje (<i>statistical data and metadata exchange</i>)
SDR	különleges lehívási jog (<i>special drawing right</i>)
SNA 93	Nemzeti Számlák Rendszere (SNA 1993) (<i>System of National Accounts 1993</i>)

Megjegyzés

A szöveg számos utalást tartalmaz az EKB jogszabályaira, közösségi jogszabályokra és egyéb dokumentumokra. Az EKB által alkotott jogszabályok felsorolását a 16. fejezet, a szövegben említett egyéb fontos dokumentumok listáját pedig a 3. melléklet tartalmazza. E dokumentum elektronikus változata (amely a **www.ecb.int/publications** cím alatt található) a listában szereplő dokumentumok linkjeit is feltünteti.

1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

1.1 AZ EKB STATISZTIKÁINAK FELHASZNÁLÁSA, TARTALMA ÉS FŐ JELLEGZETESSÉGEI

1. Az eurorendszer¹ elsődleges célja az árstabilitás fenntartása az euroövezetben. A rendszernek az árstabilitás veszélyeztetése nélkül támogatnia kell az euroövezetben folytatott általános gazdaságpolitikát. Az Európai Központi Bank (EKB) ezeket a célokat szem előtt tartva folytatja monetáris politikáját az euroövezetben, és hajthat végre devizaműveleteket. A banknak hozzá kell járulnia a pénzügyi rendszer stabilitásához is. E feladatok ellátásához rengeteg statisztikai információra van szükség. Az információkat vagy a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER), vagy az eurorendszer, vagy pedig a nemzeti statisztikai intézetekkel együttműködő Európai Bizottság (elsősorban az Eurostat) szolgáltatja.² Ez a dokumentum elsősorban a fenti feladatok ellátásához szükséges statisztikákkal foglalkozik. A KBER operatívabb célokból is gyűjt – elsősorban fizetési és elszámolási rendszerekre vonatkozó – statisztikai adatokat, de ezekkel csak rövidebben foglalkozunk. A dokumentum nagyrészt az egész euroövezetre vonatkozó, aggregált adatokat tárgyalja. Nem foglalkozik viszont az aggregátumok kialakításához szolgáltatott nemzeti adatokkal és a központi bankok által nemzeti célokra gyűjtött statisztikai információkkal.

2. Az EKB és a Bizottság általában véve a következők szerint vállal felelősséget a statisztikai tevékenységért. Az EKB felel európai szinten a monetáris, a banki és a pénzpiaci statisztikákért. A fizetési mérleg, a nemzetközi befektetési pozíció, a pénzügyi számlák és a gazdasági szektoronkénti bontásban kidolgozott nem pénzügyi számlák terén megosztja felelősségét a Bizottsággal. A Bizottság a statisztika egyéb területeiért felel. Ezek közül az EKB mint felhasználó élénk figyelemmel követi az ár- és költségstatisztikákat, a nemzeti számlákat és az

egyéb gazdasági statisztikák széles körét. A felelősségi körök megosztását és az együttműködés szabályait az egyetértési nyilatkozat 2003 márciusában elfogadott, jelenleg is érvényben levő változata határozza meg.

3. Ez a dokumentum az EKB 2000 májusában *A KBER által gyűjtött és összeállított statisztikai információk* címmel kiadott dokumentumának frissített változata. Célja, hogy egyetlen, könnyen elérhető forrásban összefoglalja az EKB-statisztikákkal kapcsolatos tudnivalókat. Leírja, hogyan zajlott a statisztikai adatszolgáltatás 2005 végén, és feltünteti, hogy az adatszolgáltatást az EKB mely jogszabálya írja elő. Ha az EKB statisztikái még nem teljesek vagy nem megfelelőek, vázolja a fejlesztés lehetőségeit is. A közösségi szinten európai bizottsági hatáskörbe tartozó általános gazdaságstatisztikákkal kapcsolatos EKB-követelményekkel a bank külön kiadványa foglalkozik *Az általános gazdaságstatisztikai követelmények áttekintése* címmel (2004. december). Az EKB mindemellett saját kezdeményezésére ezen a területen is folytat statisztikai tevékenységet. A fő példa erre az Európai Bizottság havi harmonizált fogyasztóiár-indexének szezonális kiigazítása, amellyel az euroövezetbeli inflációt követi figyelemmel, és a lakáscélú ingatlanok nem harmonizált adatokon alapuló, féléves euroövezeti átlagárainak közzétevése. A szezonálisan kiigazított, harmonizált fogyasztói árakkal és a lakáscélú ingatlanok áraival ebben a dokumentumban nem foglalkozunk.

4. Az Európai Unióról szóló szerződés az Európai Monetáris Intézetet (EMI) bízta meg a gazdasági és monetáris unió (GMU) harmadik szakaszának statisztikai előkészítésével, különösen a statisztikák harmonizációjának elősegítésével. A GMU 1996. júliusi

1 Az eurorendszer az EKB-ből és azon EU-tagállamok központi bankjaiból áll, amelyek bevezették az eurót. A KBER az EKB-ből és az összes EU-tagállam központi bankjából áll.

2 Az Eurostat az Európai Közösségek Statisztikai Hivatala. Az Eurostat és az EU-tagállamok nemzeti statisztikai intézetei együttesen alkotják az Európai Statisztikai Rendszert.

megszületése előtt az EMI nyilatkozatot tett közzé a statisztikai követelményekről. A GMU 1999. januárban elkezdődött harmadik szakaszában az EKB feladata az, hogy az Európai Unió (EU) nemzeti központi bankjainak (NKB) segítségével összegyűjtse a KBER feladatainak ellátásához szükséges statisztikai adatokat, és ha kell, elősegítse a további harmonizációt. A KBER alapokmánya³ előírja, hogy az EKB határozza meg a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információk körét, az adatokat viszont lehetőség szerint az NKB-k gyűjtésük össze. Általában az NKB-k (és bizonyos esetekben más nemzeti hatóságok) gyűjtik össze az adatszolgáltató intézmények és egyéb nemzeti források adatait, és állítják össze az euroövezeti aggregátumokhoz szükséges információkat, majd továbbítják őket az euroövezeti aggregátumokat összeállító EKB-hoz. Az EKB és az NKB-k közösen fejlesztik statisztikai módszertanukat.

5. Az alapokmány 34. és 14.3 cikke alapján, illetve az EKB statisztikájáról szóló, 2533/98/EK tanácsi rendelet keretében az NKB-k részt vesznek az EKB statisztikai témájú jogi aktusainak kidolgozásában. Amikor az EKB igényei eléggé megalapozottakká válnak, a követelményeket az EKB Kormányzótanácsa által elfogadott jogszabályként hivatalos formába öntik. E jogi eszközök jegyzékét a 16. fejezet tartalmazza; ahogy telik az idő, ezek az eszközök a közösségi jogalkotáson belül egyre szélesebb körű statisztikai adatszolgáltatást kívánnak meg az EKB-tól. Számátalan kiegészítő információ esetében és azokon a statisztikai területeken, ahol az EKB statisztikai igényei még nem teljesen kialakultak, az EKB gyakorlatilag az NKB-k (és más nemzeti hatóságok) statisztikai adatgyűjtési hatáskörére támaszkodik.

6. Az Alapokmány értelmében az EKB-nak statisztikai téren nemcsak a közösségi intézményekkel, hanem a nemzetközi szervezetekkel is együtt kell működnie. Az EKB statisztikai amennyire csak lehet, összhangban állnak az európai és a nemzetközi szabványokkal (néhány szükséges eltérést ez a dokumentum is

feltüntet). Ez nemcsak hasznosabbá teszi a statisztikát, hanem hozzájárul a jelentéstételi teher minimalizálásához is. Az EKB e célból költség-haszon eljárást dolgozott ki, melynek keretében a nagy horderejű statisztikai változásokra vonatkozó javaslatokat megmagyarázzák, érvekkel alátámasztják, alaposan megvizsgálják, lehetőség szerint megállapítják a költségvonzatukat, és szükség esetén módosítják vagy elutasítják.

7. Az eurorendszer elvi-stratégiai felelőssége elsősorban az euroövezetre összpontosul. A statisztikák csak akkor hasznosak, ha az egész euroövezetre aggregálják őket. Ez a követelmény különféle harmonizációs kérdéseket vet fel (hiszen az adatoknak elég homogéneknek kell lenniük ahhoz, hogy érdemben összegezhessék őket). Különösen a pénzügyi és banki statisztikák, a fizetésimérleg-statisztikák, a nemzetközi befektetési pozícióval kapcsolatos statisztikák (és a részben belőlük származó pénzügyi számlák) területén van szükség arra, hogy a rendelkezésre álló információk elegendőek legyenek az euroövezeti aggregátumok összeállításához. Például meg kell különböztetni egymástól az euroövezeten belüli tranzakciókat és pozíciókat az euroövezeten kívüliektől, hogy az adatokat euroövezeti szinten megfelelően vonhassák össze.

8. Az euroövezeti adatokon kívül az euroövezeti aggregátumokhoz közölt nemzeti adatok is fontos adalékot jelenthetnek a különféle folyamatok, például a monetáris politika transzmissziós mechanizmusának és a piaci integráció fokának elemzéséhez. Az alapokmány statisztikai adatok gyűjtésével foglalkozó 5. cikke az EU valamennyi tagállamára vonatkozik. Az Alapokmány szerint a statisztikai adatgyűjtés az EKB Általános Tanácsának felelősségi körébe tartozik, amely az euroövezeten kívüli EU-tagállamok központi bankjainak elnökeit is

³ A Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmánya olyan dokumentum, amelyet jegyzőkönyvként csatoltak az Európai Unióról 1992 februárjában Maastrichtban aláírt szerződéshez.

magában foglalja. Az EKB statisztikájáról szóló tanácsi rendelet kimondja, hogy bár az EKB által elfogadott jogszabályoknak nincs kötelező érvényük az euroövezeten kívüli tagállamokra, valamennyi EU-tagállamnak hozzá kell járulnia az Alapokmány 5. cikkében foglalt követelmények teljesítéséhez. Az euroövezeten kívüli EU-tagállamok ennek megfelelően bőséges statisztikai információval látják el az EKB-t, hogy az figyelemmel kísérhesse a gazdaságukat, és értékelhesse, mennyire készültek fel az euro bevezetésére.

9. A gyakoriság, az adatközlés ideje (és természetesen a többi minőségi szempont) alapvető követelmény. Az EKB csak akkor tud időszerű euroövezeti aggregátumokat közzétenni, ha a havi pénzügyi, banki, pénzügyi piaci és fizetésimérleg-statisztikai adatokat a tárgyó végétől számított három-hét héten belül megkapja. A részletesebb negyedéves adatokat hosszabb idő alatt, három hónapon belül bocsátják rendelkezésre. A negyedéves euroövezeti számlák adatai, amelyek többnyire más negyedéves forrásokból származnak, természetesen később állnak össze, a hosszú távú cél azonban az, hogy a tárgyidőszakot követően három hónapon belül már rendelkezésre álljanak.

10. A statisztikai információk akkor a leghasznosabbak a közgazdasági elemzés szempontjából, ha visszamenőlegesen elég hosszú távon megvannak az összehasonlítható adatok. Számos euroövezetbeli statisztikánál az adatsor kezdete előtti időszakokra visszamenőleg – egyes esetekben egészen 1980-ig, vagy ennél is korábban – legpontosabb becslések állnak rendelkezésre, ezek a korai adatok azonban nem hasonlíthatók össze teljesen a jelenlegi adatokkal.

1.2 MONETÁRIS, PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYI ÉS PÉNZÜGYI PIACI STATISZTIKÁK

11. Az eurorendszer monetáris politikai stratégiája kulcsszerepet tulajdonít a pénzmennyiségnek, amit az is jelez, hogy közzéteszi az M3, azaz a széles értelemben vett

monetáris aggregátum növekedésének referenciaértékét. A pénz nagyrészt a monetáris statisztikai szempontból adatszolgáltatónak számító monetáris pénzügyi intézmények (MPI-k) likvid kötelezettségeiből áll. Egy intézmény, röviden összefoglalva, akkor sorolható az MPI-szektorba, ha betéteket fogad el (MPI-ken kívüli betétesektől) vagy betéthelyettesítőnek számító pénzügyi instrumentumokat bocsát ki, és hiteleket nyújt, illetve értékpapír-befektetéseket eszközöl. Az NKB-k (amelyek az EKB-val együtt maguk is tagjai az MPI-szektornak) listákat tesznek közzé a fenti meghatározást kielégítő pénzügyi intézményekről. Ez a definíció tágabb, mint a közösségi jogban meghatározott hitelintézetek köre, elsősorban azért, mert a pénzügyi alapokat (PPA) is magába foglalja.

12. A monetáris statisztika kialakításának első lépése a homogén pénzteremtő szektor definiálása. A második lépés a szektor konszolidált mérlegébe belekerülő tételek meghatározása (a „konszolidált” itt azt jelenti, hogy a szektoron belüli tranzakciókat és pozíciókat összevonjuk, azaz nettó módon jelenítjük meg). A konszolidált MPI-mérleg a legtöbb olyan adatot tartalmazza, amelyre a havi monetáris aggregátumok és ezek ellenpárjai összeállításánál szükség van.

13. Az MPI-k elfogadott meghatározását figyelembe véve a konszolidált MPI-mérleg olyan forrását biztosítja a monetáris adatoknak, amely fogalmilag egyenértékű a nemzeti monetáris statisztikák alapját képező nemzeti bankrendszer mérlegeivel. A központi kormányzat és a nem rezidens szektorok „pénzsemlegesnek” számítanak, azaz a birtokukban levő monetáris eszközök nem tartoznak a pénzállományhoz. Pontosán meg kell határozni őket, az euroövezetbeli MPI-ken tartott monetáris eszközeiket pedig ki kell hagyni az euroövezetbeli monetáris aggregátumokból. A kormányzat, a rezidens státusz és a pénztartó szektort alkotó alszektorok meghatározását az egész euroövezetben következetesen, a nemzeti számlák európai rendszerét (ESA 95) létrehozó

2223/96/EK tanácsi rendelettel összhangban alkalmazzák. A részletesebb információk egy részét csak negyedévenként közlik.

14. A monetáris eszközök és a hitelek kamatlábairól szóló havi információk ugyancsak fontosak. A kamatlábadatokra azért van szükség, hogy figyelemmel kísérhessék a monetáris politika transzmisszióját, jobban megértsék a pénzügyi piacok szerkezetét, és értékelhessék az euroövezet különféle gazdasági szektorainak pénzügyi viszonyait. A hitelintézetek és bizonyos más szervezetek (amelyek együttesen az MPI-szektor messze legnagyobb részét alkotják) közlik az euroövezetbeli háztartásokkal és nem pénzügyi vállalatokkal euróban lebonyolított új és fennálló ügyletek során fizetett és felszámított kamatok nagyságát. A kamatlábakkal kapcsolatos információk az MPI-mérlegek kategóriáinak felelnek meg.

15. A monetáris statisztikához kapcsolódó egyéb (nem monetáris) területeken is létezik adatközlés. Az értékpapír-kibocsátások⁴ és az „egyéb” (nem monetáris) pénzügyi közvetítők (EPK-k) által nyújtott hitelek alternatívát kínálnak a hitelfelvevőknek a banki finanszírozással szemben; a hitelnyújtók számára bizonyos bankokkal szembeni követeléseket a befektetési alapok által kibocsátott befektetési jegyek is helyettesíthetnek. A befektetési alapok, néhány más EPK, a biztosítótársaságok és a nyugdíjpénztárak a pénzügyi piacok jelentős és tevékeny szereplői. A pénzügyi piac árfolyamai és hozamai markánsan hathatnak a gazdasági folyamatokra, és tükrözhetik az inflációval és a konjunktúrával kapcsolatos piaci várakozásokat is. Az EKB rengeteg információt gyűjt össze a pénzügyi piacokról (például az értékpapír-kibocsátásokról, valamint a pénzügyi piaci árfolyamokról és hozamokról). Az MPI-szektoron kívül a legfontosabb pénzügyi intézmények a biztosítótársaságok és a nyugdíjpénztárak, amelyekről az EKB az EKB/2005/13 iránymutatással módosított EKB/2002/7 iránymutatás szerint gyűjt információkat,

illetve a nem pénzügyi alapnak számító befektetési alapok, amelyekkel kapcsolatban az EKB rövidesen rendeletet fog alkotni.

1.3 FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK ÉS A KAPCSOLÓDÓ KÜLSŐ STATISZTIKÁK

16. A fizetésimérleg-statisztikák és az ezzel összefüggő külfölddel kapcsolatos statisztikák területén monetáris politikai célokból egyrészt olyan havi fizetésimérleg-statisztikákra van szükség, amelyek feltüntetik a monetáris folyamatokat és a devizapiacokat befolyásoló fő tételeket, másrészt olyan negyedéves statisztikákra, amelyek részletesebb adatokkal is szolgálnak. Az euroövezetben összeállított monetáris és fizetésimérleg-statisztika összekapcsolására következetesen alkalmazott módszertani keretet dolgoztak ki. Szükség van továbbá az eurorendszer devizatartalékairól és devizalikviditásáról szóló havi statisztikákra, valamint a nemzetközi befektetési pozíciójáról szóló negyedéves és még részletesebb éves statisztikákra, amelyek átfogó képet adnak az euroövezet külfölddel szembeni követeléseiről és kötelezettségeiről. Az egyéb kapcsolódó statisztikák közé tartoznak a portfólióbefektetési állományokat (stock) és pénznemek szerint lebontott változásukat (flow) feltüntető félévenkénti kimutatások, amelyeket az euro mint befektetési valuta nemzetközi szerepének értékelésére használnak; számos központi bank olyan statisztikákat is készít, amelyek az euro külföldi ügyletek számlázásában történő alkalmazását mutatják be.

17. Az euroövezeti aggregátumok külön tüntetik fel a tartozásokat és a követeléseket, illetve az eszközöket és a kötelezettségeket. Az euroövezetet alkotó országoknak ezért euroövezeten belüli és azon kívüli tranzakciókra és pozíciókra kell felbontaniuk határokon átnyúló tranzakcióikat és pozícióikat.

⁴ Az értékpapírok az euroövezeten belül a pénzügyi instrumentumok legnagyobb kategóriáját alkotják, az EKB-statisztikák csaknem valamennyi területén fontos szerepük van. Az EKB nemrég létrehozott egy átfogó értékpapír-adatbázist, amely különféle statisztikai, analitikai és operációs alkalmazásokat is tartalmaz (lásd a 79. bekezdést).

A negyedéves fizetésimérleg-statisztikák és a nemzetközi befektetési pozícióról szóló éves statisztikák országok vagy országcsoportok szerinti földrajzi bontásban mutatják ki az euroövezet külső tranzakcióiban és pozícióiban résztvevő partnereket.

18. Miközben ezek a követelmények a lehetőségekhez képest összhangban állnak az IMF által megjelentetett Fizetési mérleg kézikönyv 5. kiadásában szereplő szabványokkal, az EKB is elfogadott néhány európai igényeket tükröző harmonizációs javaslatot, valamint intézkedéseket tett, hogy összhangba hozza az euroövezeti fizetésimérleg-statisztikát a monetáris statisztikával és a gazdasági és pénzügyi számlákkal. A fizetésimérleg-statisztikák és a nemzetközi befektetési pozícióról szóló statisztikák az euro nemzetközi szerepének értékeléséhez is hozzájárulnak, és a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésére is vonatkoznak. Az EKB, amelynek különféle érdekeltségei vannak ezeken a területeken, folyamatosan dolgozik az adatok összhangjának tökéletesítésén.

19. A fizetésimérleg-statisztikák és a nemzetközi befektetési pozícióról szóló statisztikák terén az EKB és az Európai Bizottság (Eurostat) szorosan együttműködik. Az EKB az euroövezetről állít össze aggregátumokat, az Eurostat pedig az Európai Unió egészéről készít statisztikákat. Ami a módszertani keretet illeti, az EKB a pénzügyi mérlegre és a kapcsolódó jövedelmekre, az Eurostat pedig a folyó fizetési mérleg többi részére és a tőkemérlegre összpontosít. A működőtőke-befektetéseket mind az EKB, mind az Eurostat élénk figyelemmel kíséri.

20. Az EKB különféle deflátorokat alkalmazva összeállítja az euro nominál- és reál-effektív árfolyamindexeit is.

1.4 ÁLLAMHÁZTARTÁSI STATISZTIKÁK

21. Az EKB több okból is élénk figyelemmel kíséri az államháztartás alakulását. A

Bizottsághoz hasonlóan meghatározott időközönként konvergenciajelentést állít össze, amelyben értékeli az euroövezeten kívüli EU-tagállamok felkészültségét az euro bevezetésére. A költségvetési hiány és az államadósság mértéke a felkészültség fontos kritériuma. Az EKB fokozott figyelemmel követi a túlzott deficit esetén indítandó eljárások fejleményeit is. Ezekhez a tevékenységekhez olyan formában van szükség a módosított EKB/2005/5 iránymutatás szerint összegyűjtött éves adatokra, amely elősegíti (a túlzott deficit esetén indítandó eljárás és a Stabilitási és növekedési paktum meghatározása szerinti) költségvetési hiány és adósság elemzését, kimutatja a hiány és az adósság változása közötti összefüggéseket, kapcsolatot teremt eme adatok és a némileg eltérő ESA 95 alapján kiszámított adatok között, valamint lehetővé teszi, hogy az EKB az európai közösségi költségvetésbe történt befizetéseket és az onnan kapott összegeket megfelelőképpen figyelembe véve állítsa össze az euroövezeti és az európai uniós aggregátumokat. Persze a kormányzat tevékenységének is komoly hatása van a gazdasági folyamatokra. Ennek megfelelően az EKB a kormányzati tranzakciókról szóló negyedéves adatokat is figyelemmel kíséri. Ezeket az adatokat közösségi jogszabályok alapján gyűjtik.

1.5 A GAZDASÁGI SZEKTOROK EUROÖVEZETI SZÁMLÁI

22. A monetáris unió negyedéves pénzügyi számlái (MUFA) az ESA 95-ben meghatározott integrált megközelítésen alapulnak. Az EKB a vonatkozó euroövezeti statisztikákra és a nemzeti pénzügyi számlákra támaszkodva negyedéves euroövezeti pénzügyi számlákat állít össze, amelyekkel kiegészíti a monetáris elemzést és a monetáris politikai kutatásokat. A pénzügyi számlák még a fejlesztés szakaszában vannak. Ha elkészülnek, egységes rendszert kell szolgáltatniuk a gazdasági szektorok közötti pénzügyi kapcsolatok kimutatására, és negyedéves pillanatképeket kell adniuk a felvett és a kihelyezett hitelek állományáról,

ami lehetővé teszi a pénzügyi befektetések és a finanszírozás átfogó elemzését. Mivel a negyedéves pénzügyi számlák a nemzetközi statisztikai számviteli standardokon alapulnak, hatékonyan elősegíthetik, hogy mind a statisztika különféle területein belül, mind a területek között összhang alakuljon ki. 2007 tavaszától a MUFÁ-t beépítik a nem pénzügyi szektorok negyedéves számláiba, amelyet jelenleg az EKB és a Bizottság közösen fejleszt. A számlák integrációjának az a célja, hogy a számlák átfogó képet adjanak az euroövezet gazdasági szektorainak tranzakcióiról és pénzügyi pozícióiról. A negyedéves euroövezeti számlák a különféle elemeket összekapcsolva mintegy megkoronázzák az euroövezeti statisztikákat. Összeállításuk jelenleg az EKB legfontosabb célja a statisztika területén.

1.6 STATISZTIKAI INFORMÁCIÓK CSERÉJE

23. A jó adatszeresrendszerek hozzájárulnak az adatközlés gyorsaságához és megfelelő minőségéhez. A KBER adatszeresrendszere zökkenőmentesen és nagyrészt automatizáltan működik. Könnyen alkalmazkodik az új statisztikai követelményekhez, hatékonyan és következetesen építi be az új adatokat.

24. A KBER rendszere egy speciális távközlési hálózat és a szabványosított statisztikai információcserére kidolgozott üzenetformátum – az idősorokra vonatkozó generikus statisztikai üzenet (GESMES/TS) – használatán alapul. Az üzenetformátumot széles körben alkalmazzák az Európai Bizottsággal és a nemzetközi szervezetekkel folyó statisztikai és metaadatcsere (azaz az adatokról szóló információk cseréje) szabványaként. A GESMES/TS (SDMX-EDI) és az SDMX ML (ami még jobban kiaknázza az internet és az egyéb modern technológiák jelentette előnyöket) ugyanarra az adatmodellre alapuló üzenet. Mindkettőt a statisztikai adatok és metaadatok cseréjének (Statistical Data and Metadata Exchange – SDMX) keretei között kezelik, amely különböző európai és nemzetközi szervezetek, így az EKB közös

kezdeményezése. Az SDMX célja közös szabványok és a legjobb gyakorlat kialakításának ösztönzése a statisztikai adatok cseréjének és megosztásának területén.

25. Az EKB a weboldalán már régóta közzéteszi az euroövezeti adatokat. Ezeket újabban számos nemzeti adattal és a vonatkozó statisztikákkal is kiegészíti, hogy a felhasználóknak ne kelljen az NKB-k weboldalain kutatózni. Ezzel egyidejűleg ugyanezek az adatok és a hozzájuk tartozó leírások az NKB-k weboldalain nemzeti nyelven is megjelennek.

2 A MONETÁRIS PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKHEZ KAPCSOLÓDÓ STATISZTIKÁK

2.1 BEVEZETÉS

26. Az eurorendszernek az MPI-szektor magában foglalo statisztikai rendszere két fő összetevőből áll: az MPI-k statisztikai célra összeállított jegyzékéből, továbbá az ezen MPI-k által havi, illetve negyedéves gyakorisággal közölt statisztikai információk leírásából. A szabályozás pontosan megnevezi, mely adatokat kötelesek az MPI-k eljuttatni az NKB-khoz. A módosított EKB/2003/2-es iránymutatás rendelkezik az NKB-k által az EKB-nak továbbítandó adatok, az eurorendszer saját tevékenységével kapcsolatos adatok, valamint egyéb, az EKB által megkövetelt, ám jogszabály által nem előírt információk tartalmi, formai követelményeiről, az adatközlés rendjéről stb.

27. Az egyik legfontosabb statisztikai követelmény az euroövezeti pénzügyi szektor konszolidált havi mérlegének elkészítése. Az adatközlés jogi alapja a MPI-szektor konszolidált mérlegéről szóló módosított EKB/2001/13-as rendelet. A mérleg olyan további információkat is tartalmaz, amelyek segítségével meg lehet határozni a pénzmennyiség növekedési ütemének kiszámításához használt tranzakciókat. Az

MPI-szektor mérlegéből származnak tehát az euroövezeti monetáris aggregátumok és ezek ellenpárjai összeállításához szükséges legfontosabb összetevők. Ugyancsak az MPI-mérleg a statisztikai alapja a hitelintézetek által képzendő kötelező tartalék kiszámításának is.

28. A módosított EKB/2001/18-as rendelet a hitelintézeteknek és néhány más szervezetnek az euroövezetbeli háztartásokkal és nem pénzügyi vállalatokkal euróban lebonyolított új és fennálló ügyletei során fizetett és felszámított kamatokról rendelkezik.

2.2 MIT NEVEZÜNK MONETÁRIS PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYNEK?

29. Az EKB a nemzeti központi bankokkal együttműködve az alábbiakban ismertetett besorolási elveknek megfelelően vezeti az MPI-k statisztikai célra összeállított jegyzékét. A módosított EKB/2003/2-es iránymutatásban leírt folyamatok biztosítják, hogy az MPI-k jegyzéke naprakész, pontos, a lehető leghomogénebb összetételű és statisztikai szempontból kellően megbízható maradjon. A jegyzék vezetése során figyelembe kell venni a pénzügyi innovációt, amely módosíthatja a pénzügyi instrumentumok jellemzőit, és amely tevékenységük súlypontjának megváltoztatására ösztönözheti a pénzügyi intézményeket. Az MPI-k statisztikai célra meghatározott és a partnerek monetáris politikai célú jegyzéke között átfedés van, innen az MPI-jegyzék operatív és statisztikai jelentősége.

30. Az EKB/2001/13-es rendeletének 2.1 cikke a következőképpen fogalmaz: *[A központi bankok mellett] az MPI-k csoportjába tartoznak a közösségi joganyagban meghatározott rezidens hitelintézetek, továbbá minden más rezidens intézmény, amelynek üzleti tevékenysége betétek és/vagy betétek közeli helyettesítőinek gyűjtése monetáris pénzügyi intézménynek nem minősülő egységektől, és hitelek nyújtása saját számlára (legalább gazdasági értelemben), és/vagy értékpapírokba történő befektetés.* Az MPI-szektor ennek

megfelelően a központi bankok mellett a rezidens pénzügyi közvetítők két másik nagy csoportját foglalja magában: ide tartoznak a közösségi joganyagban (a bankkoordinációs irányelvekben) meghatározott hitelintézetek (*„olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át (ideértve a banki kötvények nagyközönség részére történő eladásából származó bevételt is), illetve saját számlájára hiteleket nyújt*”), továbbá azok az egyéb rezidens pénzügyi intézmények, amelyek megfelelnek a monetáris pénzügyi intézmény fogalmának azáltal, hogy betéthelyettesítő pénzügyi instrumentumokat bocsátanak ki.

31. Azt, hogy a pénzügyi instrumentum betéthelyettesítőnek minősül-e, likviditása határozza meg, amely egyesíti magában az átruházhatóságot, a készpénzre vagy átruházható betétre való átválthatóságot, a tőke biztonságát és bizonyos esetekben a piacképességet. A kibocsátás futamideje szintén fontos lehet. Ezen alapelveket az EKB/2001/13-as rendelet I. melléklete tartalmazza.

32. A nyílt végű kollektív befektetési vállalkozásokban szerzett részesedéseknek a szokásos értelemben nincs piaca. Mindazonáltal a befektetők ismerhetik e részesedések napi árfolyamát, és ezen az árfolyamon pénzeszközeiket vissza tudják vonni. Egyes kollektív pénzügyi vállalkozások, nevezetesen a pénzpiaci alapok azért kerültek az MPI-szektorba, mivel befektetési jegyeik likviditás szempontjából betéthelyettesítőnek minősülnek. A PPA-k jellemzően rövid hátralévő futamidejű bankbetétekbe, illetve adósságinstrumentumokba fektetnek, céljuk a pénzpiaci instrumentumok kamatlábiához közeli megtérülési ráta realizálása. A PPA-kritériumok az EKB/2001/13-as rendelet I. mellékletében olvashatók.

33. Az ESA 95-ben az MPI-nek minősülő pénzügyi közvetítőket két alszektorba sorolják: központi bankok (S.121) és egyéb MPI-k

(S.122). 2005 végén az eurorendszer MPI-szektora az EKB-t, 12 nemzeti központi bankot, 6248 hitelintézetet, 1645 PPA-t és 4 egyéb intézményt foglalt magában. Szó sincs arról, hogy az MPI-szektorba tartozó valamennyi intézménynek maradéktalanul teljesítenie kellene a statisztikai előírásokat. Feltéve, hogy a havi adatok a nemzeti MPI-szektor mérlegének legalább 95%-át lefedik, az NKB felmentést adhat a kisebb intézményeknek a rendszeres adatközlési kötelezettség alól. Ellenben valamennyi hitelintézetnek negyedévente információkat kell szolgáltatnia a kötelező tartalék kimutatásához, továbbá valamennyi MPI-nek éves jelentéstételi kötelezettsége van a szükséges 95%-os lefedettség ellenőrzésére, valamint bruttósítási célból. Az NKB dönthet úgy is, hogy mintavételes adatgyűjtést végez az MPI-kamatlábakról az EKB/2001/18-as rendeletben rögzített eljárásrend alapján.

2.3 A KONSZOLIDÁLT HAVI MÉRLEG

34. A konszolidált havi mérleg célja, hogy az EKB kellően részletes adatokat kapjon az MPI-k tevékenységéről, és ennek alapján teljes képet tudjon alkotni az euroövezet monetáris folyamatairól. Konszolidált mérlegről van szó abban az értelemben, hogy az MPI-k egymás közötti pozíciói nettósítva szerepelnek benne. Az EKB ezen adatokból készített monetáris statisztikáit a 2.5 fejezetben foglaljuk össze. A hitelintézetek által szolgáltatott havi adatok az egyes tartalékalapok kiszámítását is szolgálják.

35. A pénzállomány a forgalomban lévő bankjegyekből és érmékből, az MPI-k egyéb monetáris kötelezettségeiből (betétek és egyéb betéthelyettesítő pénzügyi instrumentumok), valamint különböző kormányzati szervek (posta, államkincstár) monetáris kötelezettségeiből áll (az EKB ezen szervekkel szemben állított követelményei az EKB/2003/2-es iránymutatás VII. mellékletében található). A pénzállomány ellenpárjai az MPI-mérleg egyéb tételei, elrendezésüket az elemzési hasznosság határozza meg. Ezeket az euroövezeti aggregátumokat az EKB mind

állományadatokként, mind tranzakcióként meghatározza.

36. A statisztikai információkat az EKB instrumentumként, futamidőként, devizanemenként és partnerenként részletezve kéri. Mivel eltérő követelmények vonatkoznak a mérleg eszköz- és kötelezettségoldalára, a mérleg két oldalát az alábbiakban egymást követően vizsgáljuk.

2.3.1 INSTRUMENTUMOK, FUTAMIDŐK/LEJÁRATOK

(a) Kötelezettségek

37. Az EKB a következő instrumentumokénti bontásokat gyűjti havi rendszerességgel: forgalomban lévő bankjegyek; betéti kötelezettségek, beleértve az előre fizetett kártyák egyenlegeit; visszavásárlási megállapodások (repoügyletek); PPA befektetési jegyek; kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, beleértve a pénzügyi papírokat; tőke és tartalékok; egyéb kötelezettségek. Az EKB/2003/2-es iránymutatás kötelezi az NKB-t, hogy félévente havi adatokat szolgáltatassanak az elektronikus pénzben fennálló kötelezettségeikről, az elektronikus pénz euroövezeti kibocsátói ugyanis gyakorlatilag kivétel nélkül hitelintézetek. A betéti kötelezettségeket tovább bontják egynapos (O/N) betétekre, meghatározott időpontban lejáró betétekre és felmondásos betétekre. Az egyéb kötelezettségek közé tartozik a kötelezettségeken felhalmozódott kamat (itt némi eltérés mutatkozik az ESA 95-höz képest, amely azt ajánlja, hogy ezt a kamatot a megfelelő instrumentumkategóriában szerepeltessék.

38. Az eredeti (és nem hátralévő) lejáratok tagozódása az instrumentumok szerinti bontás helyettesítőjeként szolgál ott, ahol a különböző piacok pénzügyi eszközei egymással nem teljesen összehasonlíthatók. A lejáratok (illetve a felmondási idők) tagozódása a havi statisztikákban meghatározott időpontban lejáró betétek esetében egy-, illetve kétéves

kibocsátáskori lejárat, felmondásos betétek esetében pedig három hónapos, illetve (önkéntes alapon) kétéves felmondási idő. A nem átruházható, látra szóló betétek (látra szóló takarékbetétek) a „legfeljebb három hónapos” sávban szerepelnek. A repoügyleteket (amelyek rendszerint igen rövid, vagyis három hónapnál rövidebb futamidejű instrumentumok) futamidő szerint nem részletezik. Az MPI-k által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (beleértve a pénzügyi papírokat) egy-, illetve kétéves futamidejűek lehetnek. A PPA-k befektetési jegyeit futamidő szerint nem bontják, mivel esetükben a fogalom nem értelmezhető.

(b) Eszközök

39. Az MPI-k eszközállományát havonta a következőképpen részletezik: készpénz; hitelek; részvényeken kívüli értékpapírok, beleértve a pénzügyi papírokat; a PPA-k befektetési jegyei; részvények és egyéb részesedések; befektetett eszközök; fennmaradó eszközök, utóbbiakba beletartozik az eszközökön felhalmozódott kamat is. Eredeti lejárat szerinti bontásban kell kimutatni a hiteleket (egy- és öt éves futamidő) és az MPI-k hitelviszonyt megtestesítő értékpapírjait (egy- és két éves lejárat).

2.3.2 DEVIZANEMEK

40. Valamennyi vonatkozó mérlegtétel esetében az euróban és más valutában denominált állományokat külön-külön kell feltüntetni. A főbb devizanemenként feltüntetett negyedéves adatok segítségével küszöbölik ki az árfolyammozgások hatásait a forgalmi adatokból (lásd lentebb).

2.3.3 PARTNEREK

41. Az euroövezeti partnereket MPI-k esetében az MPI-jegyzék alapján, egyéb intézmények esetében az EKB-nak az ESA 95-öt követő útmutatásával összhangban határozzák meg. Mindkét esetben különbséget tesznek a havi MPI-mérlegben azon partnerek között, amelyek az adatot szolgáltató MPI-vel azonos tagállamban rezidensek, illetve amelyek az euroövezet valamely más országában.

Maguknak az MPI-knek (az ESA 95 S.121-es és S.122-es szektora), a központi kormányzatnak (S.1311) és a nem euroövezeti rezidenseknek a monetáris eszközei nem részei az EKB monetáris aggregátumainak, mégis meg kell határozni őket, hogy segítségükkel el lehessen különíteni a pénztartó szektor eszközállományait. Mivel elemzési szempontból nem kis érdeklődés övezi az egyes pénztartó szektorokat, az MPI-knek havi bontásban közölniük kell betéti kötelezettségeiket aszerint, hogy a központi kormányzaton kívüli államháztartással (S.1312, S.1313 és S.1314), nem pénzügyi vállalatokkal (S.11), EPK-kkal (S.123, beleértve a pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatokat (S.124)), biztosítótársaságokkal és nyugdíjpénztárakkal (S.125), illetve háztartásokkal (S.14, beleértve a háztartásokat segítő nonprofit intézményeket (S.15)) szemben állnak fenn. A havi rendszerességgel közölt MPI-hiteleket az államháztartásnak, illetve az imént felsorolt szektoroknak nyújtott hitelek alkotják, a háztartásoknak nyújtott hiteleket pedig tovább bontják fogyasztási, lakáscélú és egyéb hitelekre. A havi statisztikákban a partnereknek ezt a részletes szektorbontását, amely – ahol érvényes – futamidő és devizanem szerinti bontással is ötvöződik, az EKB/2001/13-as rendelet írja elő. A két éven túli, megállapodás szerinti lejáratú betétek és a két éven túl felmondásra visszafizetendő betétek, valamint a repoügyletek tekintetében további különbséget kell tenni a hitelintézetekkel, az egyéb MPI-partnerekkel és a központi kormányzattal szemben fennálló kötelezettségek között, amire a kötelező tartalék rendszere miatt van szükség.

2.3.4 AZ INSTRUMENTUMOK ÉS LEJÁRATOK/FUTAMIDŐK ÖSSZEFÜGGÉSE A DEVIZANEMEKSEL ÉS A PARTNEREKSEL

42. Az euroövezeti monetáris statisztikák összeállításához, valamint a hitelintézetek tartalékalapjának kiszámításához havonta összefüggésbe kell hozni az instrumentumokat, a lejáratokat/futamidőket a devizanemekkel és a partnerekkel. A legrészletesebb adatokat

a pénztartó szektorba tartozó partnerekről kell benyújtani. A más MPI-kkel szembeni pozíciókat csak akkor kell bontani, ha ez szükséges az MPI-k közötti egyenlegek nettósításához vagy a tartalékalap kiszámításához. A tartalékalap szempontjából a nem euroövezeti rezidensekkel szembeni pozíciókat is részletezni kell a két éven túli, megállapodás szerinti lejáratú és a két éven túl felmondásra visszafizetendő betétek, valamint a repoügyletek esetében. A fizetési mérleghez a nem rezidensek betéteinek évenkénti futamidő szerinti bontása szükséges.

2.3.5 SZÁRMAZÉKOS PÉNZÜGYI ESZKÖZKEL VÉGZETT ÜGYLETEK

43. A származékos pénzügyi instrumentum egy másik pénzügyi instrumentumhoz, mutatóhoz vagy áruhoz kötődik. E tulajdonsága lehetővé teszi, hogy a pénzügyi piacokon konkrét kockázatokkal (kamat- illetve árfolyammozgás, árak, hitelképesség stb. változása) lehessen kereskedni. Az ESA 95 értelmében abban az esetben kell rögzíteni a származékos pénzügyi eszközökkel kapcsolatos pozíciókat, ha piaci értékkel bírnak, illetve ha ellentételezni lehet őket a piacon, vagyis ha a kontraktus egyik résztvevője gyakorlatilag megfordíthatja a tranzakciót azáltal, hogy egy másik, ellentétes hatású kontraktust köt. A származtatott ügylet aktuális piaci árfolyama az egyik fél másikkal szembeni követelésének értéke alapján határozódik meg. Ezt az értéket rögzítik az MPI-k mérlegstatisztikáiban, amennyiben az illető MPI érintett a kontraktusban. Nem számít, ha a kontraktus érvényessége alatt a követelés egyik szerződő féltől a másikra száll, továbbá az sem, ha a piaci árfolyam nulla, amint ez egy swap kezdetére érvényes, és ahol a kezdeti árfolyamot a változó árréssel folyamatosan kiigazítják. A származtatott ügyletek ennek megfelelően bruttó piaci értéken jelennek meg az MPI-mérlegben, kivéve ha nemzeti számviteli szabályok mérlegen kívüli kimutatást írnak elő. „Egyéb eszköz”-ként jelennek meg, amennyiben pozitív értékük van az adatközlő MPI számára, illetve „egyéb kötelezettségként”, amennyiben negatív értékük. Ezzel kapcsolatban további

részleteket nem kell rendelkezésre bocsátani. Egészen addig, amíg a származtatott ügyletek az euroövezeten kívüli rezidensekkel szembeni pozíciókat tükrözik, a fizetési mérlegben és a nemzetközi befektetési pozícióban is fel kell tüntetni őket (lásd lentebb a 6. fejezetet).

44. A származtatott ügyleteket statisztikailag szémszögből a szerződés alapját képező mögöttes eszköztől függetlenül, önálló pénzügyi instrumentumként kezelik. Ennek következtében a származtatott ügyleteknek az MPI-mérlegben megjelenő pozíciói nem adnak eligazítást a mögöttes pénzügyi instrumentumról, sem arról, hogy a kontraktust milyen nominális összegben jegyezték. Ezekre az adatokra az EKB a BIS rendszeres felméréseiből tesz szert, amelyek a származtatott ügyletek globális piacát vizsgálják.

2.3.6 A FORGALMI (VAGY TRANZAKCIÓS) STATISZTIKÁK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

45. Az MPI-knek mind betéti kötelezettségeikről, mind hitel formájában létező eszközeikről névértéken kell beszámolniuk (ez a követelmény az EKB/2004/21-es rendelet által módosított EKB/2001/13-as rendeletben világosan megfogalmazódik, jóllehet nem vonatkozik a megvásárolt hitelekre, illetve az olyan hitelkihelyezésekre, amelyekre az MPI céltartalékot képzett). A névértéken közölt, euróban denominált tételeken nem hajtanak végre értékelési korrekciót. Minden más esetben az állományváltozások tükrözik az átértékelések, átsorolások és a tranzakciók hatását is. A hónap során az EKB oly módon igyekszik elkülöníteni a tranzakciókat (forgalmi adatokat), hogy meghatározza és kizárja az átértékelési és átsorolási hatást, valamint a tranzakciók segítségével számítja ki az MPI-k mérlegtételeinek, a monetáris aggregátumoknak és bizonyos ellenpárjainak a növekedési ütemét. Hogy ez pontosan hogyan történik, az az EKB *Havi jelentésének* technikai megjegyzéseiben, *Az eurorendszer statisztikai adatai* című részben olvasható. A kiigazítások a Nemzeti Számlák Rendszerében (SNA 93) és az ESA 95-ben meghatározott „eszközök és kötelezettségek egyéb [azaz a tranzakciókon kívüli]

változásának” felel meg, míg a növekedési ütemek alapját képező kiigazított forgalmi adatok az SNA 93 és az ESA 95 „tranzakcióinak” megfelelői. Az EKB/2001/13-as rendelet újítása, hogy kötelezi az adatszolgáltatókat, közöljenek bizonyos adatokat az értékelési korrekcióról a forgalmi adatok még pontosabb kiszámíthatóságának érdekében, az EKB-nak ugyanis egészen addig be kellett érnie az NKB-k becsült adataival. Ennek köszönhetően a konszolidált mérleg az eszközök és a kötelezettségek fennálló állományán kívül havi adatokat szolgáltat az értékelési korrekcióról és egyéb kiigazításokról (pl. hitelek leírása). Az EKB/2003/2-es iránymutatás XII. melléklete előírja az NKB-k számára, hogy közöljenek minden rendelkezésükre álló MPI-információt a hitelek értékpapírosításáról, illetve a hiteleknek harmadik félre más módon való átruházásáról.

2.3.7 AZ ADATKÖZLÉS HATÁRIDEJE

46. Az EKB az euroövezet tagállamaiban működő MPI-k pozícióit lefedő, aggregált havi mérleget a tárgyhót követő hónap 15. munkanapjának végéig kapja meg az NKB-któl. Az NKB-knak kell gondoskodniuk arról, hogy az adatokat az adatszolgáltatóktól időben megkapják ahhoz, hogy tartani tudják a határidőt. Az euroövezeti aggregátumokat, így az MPI-mérlegről származó monetáris aggregátumokat is, a tárgyhónapot követő hónap 19. munkanapján teszik közzé a hírügynökségeken keresztül.

2.4 NEGYEDÉVES MÉRLEGSTATISZTIKÁK

47. Bizonyos adatok nem nélkülözhetetlenek az euroövezeti monetáris aggregátumok összeállításához, mégis adalékol szolgálnak a monetáris folyamatok további elemzéséhez, illetve egyéb statisztikai célokat szolgálnak (pl. pénzügyi számlák összeállítása). A negyedéves mérlegstatisztikák pontosan ezt a célt szolgálják.

48. Az aggregált mérlegnek csupán a legfontosabb tételeit közlik negyedéves bontásban. Az EKB teret enged némi rugalmasságnak abban az esetben, ha az

aggregálás magasabb szintjén összegyűjtött adatok alapján kimutatható, hogy a kérdéses adatok valószínűleg nem jelentősek.

2.4.1 AZ EUROÖVEZETI HITELEK FUTAMIDŐ ÉS SZEKTOR SZERINTI BONTÁSBAN

49. Ahhoz, hogy negyedévről negyedévre figyelemmel lehessen kísérni az MPI-k teljes hitelfinanszírozási tevékenységének (hitelek és értékpapírok) futamidő/lejárati szerinti struktúráját, a központi kormányzaton kívüli államháztartásnak nyújtott hiteleket egy- és ötéves eredeti futamidő szerint bontják, az ezen szervek által kibocsátott értékpapírok esetén pedig az egyéves eredeti futamidőnél van a választóvonal. Mindkét tétel összefügg a központi kormányzaton kívüli államháztartás altételeivel. Az MPI-szektoron kívüli pénzügyi közvetítők, illetve a nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok alszektor és eredeti lejárat szerinti bontásban szerepelnek. Az MPI-k birtokában lévő részvények és egyéb részesedések kibocsátóit negyedévenként az alábbi alszektorokba sorolják: nem pénzügyi vállalatok (S.11), EPK-k (S.123), beleértve a pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzőket (S.124)), biztosítótársaságok és nyugdíjpénztárak (S.125). Az MPI-k ezenkívül negyedéves adatokat szolgáltatnak a központi kormányzatnak nyújtott hiteleikről, illetve a birtokukban lévő, a központi kormányzat által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokról, ezeket azonban nem részletezik tovább (a havi statisztikákban az MPI-k központi kormányzatnak nyújtott hitelei nem jelennek meg külön az államháztartással szembeni követelések között).

2.4.2 AZ EUROÖVEZETI KÖTELEZETTSÉGEK NEGYEDÉVES, SZEKTOR SZERINTI BONTÁSA

50. Az központi kormányzaton kívüli államháztartással szembeni betéti kötelezettségeket alszektoronként bontják (vagyis tartományi kormányzat (S.1312), helyi önkormányzatok (S.1313) és társadalombiztosítási alapok (S.1314)).

2.4.3 EU-TAGÁLLAMBELI REZIDENSEKKEL SZEMBENI POZÍCIÓK ORSZÁGONKÉNTI BONTÁSBAN

51. A betéti kötelezettségek, hitelek és értékpapírok (részvényen kívüli értékpapírok; a PPA-k befektetési jegyei; részvények és egyéb részesedések) tekintetében az MPI-k az adatokat a partnerek negyedéves országokénti (amely értékpapírok esetében az az ország, ahol a kibocsátó rezidens) bontásában közlik. Ami a betéteket, a hiteleket és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat illeti, további bontás is létezik aszerint, hogy a partner MPI-e vagy sem. Az EKB/2001/13-as rendeletet módosító EKB/2003/10-es rendelet mindezt a tíz új tagállamra is kiterjeszti, amennyiben az euroövezetbeli MPI-k jelentős üzleti kapcsolatban állnak ezen országokkal.

2.4.4 DEVIZANEMENKÉNTI BONTÁS

52. Az MPI-pozíciókat devizanemenként is részletezni kell ahhoz, hogy a forgalmi statisztikákban el lehessen végezni az árfolyamváltozásból adódó kiigazítást. A legfontosabb mérlegtételeket az eurorendszeren kívüli EU-tagállamok devizanemei, és a fontosabb nemzetközi valuták (USA-dollár, japán jen és svájci frank) szerint bontják. Az EKB/2001/13-as rendeletet módosító EKB/2003/10-es rendelet mindezt a tíz új tagállam devizanemeire is kiterjeszti, amennyiben az euroövezetbeli MPI-k jelentős üzleti kapcsolatban állnak ezen országokkal. A devizanemek megoszlásával kapcsolatos legfrissebb negyedéves információk a havi statisztikák összeállítását szolgálják egészen addig, amíg a következő negyedéves adatok rendelkezésre nem állnak.

2.4.5 EUROÖVEZETEN KÍVÜLI PARTNEREKSEL SZEMBENI POZÍCIÓK SZEKTORONKÉNTI BONTÁSBAN

53. Az euroövezeten kívüli partnerekkel (egyéb EU-tagállamok, külföld) szembeni pozíciókkal kapcsolatban is kell némi szektoronkénti bontást alkalmazni, de itt csak a bankokkal (vagy euroövezeten kívüli EU-tagállamban rezidens MPI-kkel), illetve a nem bankokkal szembeni pozíciók között kell

különbséget tenni, utóbbit pedig államháztartásra és egyéb kategóriára kell bontani. Az SNA 93 szektorbesorolását azokban az esetekben kell alkalmazni, amelyekre nem terjed ki az ESA 95 hatálya. Ezekre az adatokra elsősorban a fizetési mérleg miatt van szükség.

2.4.6 AZ ADATKÖZLÉS HATÁRIDEJE

54. Az NKB-knak a negyedéves statisztikákat a tárgyidőszakot követő hónap 28. napjának végéig kell eljuttatniuk az EKB-hoz. Az NKB-knak kell gondoskodniuk arról, hogy az adatokat az adatszolgáltatóktól időben megkapják ahhoz, hogy tartani tudják a határidőt. Az eredményeket az EKB következő *Havi jelentésében* publikálják.

2.4.7 TRANZAKCIÓS STATISZTIKÁK ÖSSZEÁLLÍTÁSA NEGYEDÉVES IDŐSOROKHOZ

55. Az imént ismertetett devizanemenkénti adatok mellett havonta olyan információkat is közölni kell, illetve elérhetővé kell tenni, amelyek segítségével a mérlegadatokat tranzakciókká, illetve növekedési ütemekké lehet alakítani. Olyan esetekben, amikor a mérlegtételeket csak negyedévente közlik részletesebb bontásban, a forgalmi adatokat és a növekedési ütemeket úgy számítják ki, hogy az aggregáltabb havi adatok alapján kiigazítást alkalmaznak.

2.5 MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS ELLENPÁRJAİK

56. Az MPI-k mérlegadatai, valamint az NKB-k által a módosított EKB/2003/2-es iránymutatás értelmében szolgáltatott kiegészítő információk segítségével az EKB havi statisztikákat állít össze a monetáris aggregátumokról és ellenpárjaikról. Az adatok között euróban és más valutában denominált tételek egyaránt szerepelnek. A monetáris aggregátumokat az MPI-knek, valamint bizonyos kormányzati szerveknek az euroövezeti rezidensekkel (kivéve a központi kormányzatot és az MPI-eket) szemben fennálló bizonyos kötelezettségei alkotják. Az M1-be tartozik a forgalomban lévő készpénz és az

egynapos (O/N) betétek; az M2 az M1-ből, továbbá a legfeljebb kétéves lejáratú betétekből és a legfeljebb három hónapos felmondható betétekből áll; az M3-at az M2, továbbá a repoügyletek (amennyire azok az MPI-mérleg kötelezettségeiből azonosíthatók), a PPA befektetési jegyek és az MPI-k által kibocsátott, legfeljebb kétéves lejáratú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (beleértve a pénzügyi papírokat) alkotják. A lejáratok eredeti lejáratot jelentenek. A betétállományokat szektoronként is részletezik. Az M3 ellenpárjai a konsolidált MPI-mérleg elemzés céljára átrendezett egyéb komponensei. Legfontosabb ellenpárok az MPI-k államháztartásnak, illetve más euroövezeti rezidenseknek nyújtott hitelei, az MPI-k nettó külföldi eszközei, továbbá egyéb, hosszabb távú (nem monetáris) pénzügyi kötelezettségei. Minden egyéb tényező változatlansága mellett a hitelállomány és a nettó külföldi eszközök bővülése az M3 növekedéséhez vezet, míg a nem monetáris jellegű kötelezettségek növekedése az M3 csökkenését eredményezi. Mint korábban említettük, az EKB a monetáris aggregátumok és ellenpárjaik növekedési ütemét korrigált forgalmi és nem állományadatok segítségével számítja ki, figyelembe véve az átsorolást és az értékelési korrekciót. A fő monetáris aggregátumokra vonatkozóan 1980-tól állnak rendelkezésre becslések, az MPI-k hitelezési tevékenységéről pedig 1983-ig visszamenőleg léteznek becsült adatok.

2.6 MPI-KAMATLÁBAK

57. Az EKB monetáris politikája részben az MPI-kamatlábak megváltoztatásán keresztül befolyásolja az euroövezet gazdasági szereplőinek magatartását. A kamatmozgás ugyanis kihat a hitelek árára és a pénz kamatozó összetevőinek hozamára, ezen keresztül pedig a lakosság birtokában lévő pénz mennyiségére és összetételére. Mivel az MPI-k kiemelt szerepet játszanak az euroövezet pénzügyi közvetítő rendszerében, a banki kamatlábak jelentősen befolyásolják a nem pénzügyi szektor kiadásait és bevételeit. A hitelfelvétel és a hitelnyújtás közötti kamatmarzs a pénzügyi

stabilitással és strukturális banki kérdésekkel is összefügg.

58. Az EKB korábban tíz betéti, illetve hitelkategóriában állított össze nagyjából összehasonlítható, de nem harmonizált adatokat a banki kamatlábakról. A létező nemzeti forrásokból származó adatokat az NKB-k szolgáltatták.

59. Az EKB/2001/18-as rendelet értelmében a hitelintézeteknek és bizonyos egyéb MPI-knek (kivéve a központi banknak és a PPA-knak) 45 instrumentumkategóriában kell havi adatokat szolgáltatniuk a betéti és hitelkamatlábakról (ebből 31 új, 14 fennálló ügyletre vonatkozik). Noha kissé feleslegesnek tűnhetnek, a fennálló ügyletekkel kapcsolatos havi adatokra azért van szükség, mert az új ügyletekből nem ragadható meg a változó kamatú instrumentumok kamatmozgása. Az adatok euróban denomináltak, euroövezeti rezidens háztartásokkal (az ESA 95-ben S.14, beleértve a háztartásokat segítő nonprofit intézményeket (S.15)) és nem pénzügyi vállalatokkal (S.11) lebonyolított ügyletekre vonatkoznak. Ahol releváns, a két szektorral lebonyolított ügyletek kamatlábat külön-külön közlik. Az instrumentumkategóriák az MPI-mérleg tételeihez kapcsolódnak, ezért meghatározásuk egyértelmű.

60. A hitelintézetek minden egyes instrumentumkategória esetében éves százalékos adatot közölnek a háztartással, illetve nem pénzügyi vállalattal egyetértésben megállapított kamatlábról. Az adatban szerepelnie kell a hitelek, illetve betétek után fizetett összes kamatnak, ám az egyéb díjaknak nem. Ám, hogy a háztartásoknak nyújtott fogyasztási és lakáscélú hitelek nem kamatjellegű díjait is nyomon lehessen követni, e díjak éves százalékos változásáról is be kell számolni, összhangban a fogyasztási hitelről szóló közösségi jogszabállyal. A nem kamatjellegű díjaknak a nemzeti számlák, továbbá a bankpiaci feltételek szempontjából van jelentőségük.

61. A mérlegadatokat a kamatlábak súlyozásához használják. Az új ügyletek

kamatlábaikat súlyok segítségével összegzik, a súly szerepét ilyenkor az új ügyletek volumenadatai töltik be. Az egynapos (O/N) betétek, a felmondásos betétek, és a folyószámlahitelek esetében „új ügyleten” az a fennálló állomány értendő, amely kamatlába bármikor megváltozhat. A „fennálló ügyletek” kamatlába a hónap végén jóváírt/terhelt kamatláb, de úgy is ki lehet számítani, hogy az egy hónap alatt felhalmozódott kamatot elosztjuk a havi átlagos betét-, illetve hitelállománnyal.

62. Az NKB úgy is dönthet, hogy a hitelintézetektől mintavétel alapján gyűjt kamatlábadatokat, összhangban az EKB/2001/18-as rendeletben foglaltakkal. Az MPI-mérleggel kapcsolatos statisztikával ellentétben, a mintavételből ilyenkor nem hagyják ki az összes kisebb hitelintézetet, hiszen bizonyos üzletágakban fontos szerepet játszhatnak.

63. Ezen adatok összeállításának az a célja, hogy a Kormányzótanács havi első ülésére készülve amennyire csak lehet, elemezni lehessen az MPI-mérlegről szóló statisztikákat, a monetáris aggregátumokat és az MPI-kamatlábakat. Annak elkerülésére, hogy a kívánatosnál nagyobb nyomás nehezedjen az adatszolgáltatókra és az NKB-kra, a rendelet előírja, hogy a hitelintézeteknek oly módon kell benyújtaniuk kamatlábadataikat az NKB-knak, hogy azok a tárgyhót követő hónap 19. munkanapig el tudják juttatni az aggregátumokat az EKB-hoz. A kamatlábadatokat a sajtóközlemény formájában, körülbelül hat héttel a tárgyhót követően publikálják. Havi adatok, összhangban az EKB/2001/18-as rendelettel, 2003 elejétől állnak rendelkezésre.

2.7 MAKROPRUDENCIÁLIS ÉS STRUKTURÁLIS PÉNZÜGYI MUTATÓK

64. Az Alapokmány 3.3 cikke szerint a KBER támogatja a pénzügyi rendszer stabilitását. Ide tartozik az az EKB részéről is nagy érdeklődésre számot tartó kérdés, amely a

bankszektorban, illetve általánosabb értelemben a pénzügyi szektorban zajló strukturális folyamatokkal kapcsolatos. Ebből a szempontból jelentős adatforrás a pénzmennyiséggel és a banki tevékenységgel kapcsolatos statisztika (MPI-mérleggel kapcsolatos statisztikák, kamatlábadatok). Szintén felhasználják a nemzeti felügyeleti hatóságok aggregált adatait (konszolidált eredmény, fizetőképesség stb.), amennyiben ezek rendelkezésre állnak. Ugyancsak szerepet kap az EKB bankhitelezési felméréseinek eredménye is, amelyben a hitelezési feltételekre vonatkozóan is feltesznek kérdéseket. Mivel a pénzügyi stabilitásban számos hatás szerepet játszik, kimutatásához az értékpapír-piaci statisztikák, a pénzügyi számlák (különös tekintettel a mérleginformációkra), a fizetésimérleg-adatok, valamint az általánosabb értelemben vett gazdaságstatisztikák is hasznosnak bizonyulhatnak. Makroprudenciális célból bizonyos mérlegadatokat akkor gyűjtenek kizárólag a hitelintézetekkel kapcsolatban, ha valamely tagállamban érdemi eltérés van a teljes MPI-szektor és a hitelintézetek alszektora között. Az EKB/2005/4-es iránymutatás által módosított EKB/2003/2-es iránymutatás V. és VI. melléklete rendelkezik a hitelintézetekről makroprudenciális elemzés céljára gyűjtött mérlegadatokról, továbbá a strukturális folyamatok elemzéséhez szolgáltatandó éves adatokról (összesen 29 adatsor, amelyek nem mindegyike MPI-vonatkozású).

65. Az MPI-mérleg adatai (különösen a nem euroövezeti rezidensekkel kötött euróban denominált MPI-ügyletekkel kapcsolatosak) abban is segítik az EKB-t, hogy figyelemmel kísérje az euro nemzetközi szerepének alakulását. Az euro nemzetközi szerepéről szóló statisztikákkal a 8. fejezet foglalkozik.

3 A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐKHOZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB STATISZTIKÁK

66. A konszolidált MPI-mérleg és az ebből készített statisztikák mellett monetáris politikai

szempontból igen lényeges a pénzügyi közvetítéshez kapcsolódó számos más statisztika is.

3.1 NEM MONETÁRIS PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐK, A BIZTOSÍTÓTÁRSASÁGOKAT ÉS NYUGDÍJPÉNZTÁRAKAT KIVÉVE

67. Az egyéb (nem monetáris) pénzügyi közvetítők (EPK-k) alszektor azokból a pénzügyi intézményekből áll, amelyek elsősorban pénzügyi közvetítéssel foglalkoznak, azonban nem felelnek meg a monetáris pénzügyi intézmény fogalmának, továbbá nem biztosítótársaságok vagy nyugdíjpénztárak. Az ESA 95-ben az S.123 alszektort alkotják.

68. Az EPK-kal és az MPI-kel kapcsolatos adatokra azért van szükség, hogy átfogó képet lehessen alkotni az euroövezeti pénzügyi közvetítésről. Ellenkező esetben elveszne az információ az eszközöknek és a kötelezettségeknek az MPI-ktől az EPK-kra való átruházásáról. Az EKB-nak azért is figyelemmel kell kísérnie az EPK-kat, hogy vezetni tudja az MPI-k jegyzékét, mivel, amint azt az EKB/2001/13-as rendelete I. függelékének 1.1 fejezete megjegyzi, a pénzügyi innováció megváltoztathatja a pénzügyi instrumentumok tulajdonságait, aminek következtében a pénzügyi vállalatok áthelyezhetik tevékenységük súlypontját, így betéthelyettesítő eszközöket bocsáthatnak ki.

69. Az EKB jelenleg euroövezeti aggregátumokat állít össze az NKB-k által szolgáltatott, létező nemzeti forrásokból származó negyedéves adatok alapján. Az EKB/2003/2-es iránymutatás (amelyet módosított az EKB/2005/4-es iránymutatás) XVIII. fejezete miközben elismeri, hogy az ilyen adatok nem minden esetben felelnek meg a vonatkozó definíciónak, a mérlegre vonatkozóan részletes fogalom meghatározásokat és leírásokat közöl nem túl részletes instrumentum, lejárat/futamidő, rezidens státusz és szektor

szerinti bontással. Az iránymutatás a hangsúlyt a befektetési alapokkal (az MPI-szektorba sorolt PPA-k nélkül) kapcsolatos adatokra helyezi, mivel a mérleg adatok alapján ezek alkotják az euroövezeti EPK-knak messze a legnagyobb csoportját. Ugyancsak különös hangsúlyt fektet az értékpapírokkal és származékos pénzügyi eszközökkel kereskedőkre, illetve a hitelezési tevékenységet folytató pénzügyi vállalatokra. Ami az utóbbi csoportot illeti, a háztartásoknak nyújtott hitelek idővel két csoportra, lakáscélú és fogyasztási hitelekre fogják bontani. Mivel a havi MPI-statisztikákban már létezik ez a felosztás, ha részletesebb információk állnak rendelkezésre az EPK-ügyletekről, akkor pontosabb becslést lehet majd készíteni az euroövezetben a lakáscélú hitelezésről. Az EKB már most is publikál negyedéves mérlegaggregátumokat az euroövezeti (nem PPA) befektetési alapokról. Eszközállományukat az alap fajtája (részvény-, kötvény-, vegyes és ingatlanalap) szerint bontják, továbbá annak alapján, hogy nyilvános vagy zártkörű alapról van szó. Előkészületben van egy EKB-rendelet az egyéb pénzügyi közvetítőkkel kapcsolatos statisztikákról.

3.2 BIZTOSÍTÓTÁRSASÁGOK ÉS NYUGDÍJPÉNZTÁRAK

70. Az eddig tárgyalt MPI-kel és EPK-kal ellentétben a biztosítótársaságok és nyugdíjpénztárak (S.125 az ESA 95-ben) nem szerepelnek a 2533/98/EK tanácsi rendelet 2. cikkében felsorolt azon intézmények körében, amelyek számára az EKB adatszolgáltatási kötelezettséget írhat elő. Mivel azonban az euroövezetben zajló pénzügyi tevékenység szempontjából fontos szerepet játszanak, az NKB-k nemzeti forrásból származó negyedéves adatokat szolgáltatnak az EKB-nak ezen intézmények legfontosabb pénzügyi eszközeiről és kötelezettségeiről, amint azt az EKB/2002/7-es iránymutatás előírja. Ezt az iránymutatást a 11. fejezetben, az euroövezet intézményi szektorának számláinál tárgyaljuk részletesebben.

4 KAMATLÁB-STATISZTIKÁK (MPI-KAMATLÁBAK NÉLKÜL)

71. Az MPI-k által fizetett és a nekik fizetendő kamatlábakon túlmenően (lásd a 2.6 fejezetet) egy sor más pénzügyi instrumentum egyéb kamatlábairól is statisztikákat kell készíteni ahhoz, hogy az EKB követni tudja, milyen hatással van a gazdaságra az irányadó kamatláb, illetve ennek megváltozása. Az Európai Unió szempontjából különleges jelentőséggel bír a hosszú lejáratú államkötvények kamatlába, illetve hozama, mivel ez egyike azon konvergenciakritériumoknak, amelyek alapján értékelik, hogy egy adott tagállam, az Európai Unióról szóló szerződésnek megfelelően készen áll-e az euro bevezetésére. Jóllehet a konvergenciával kapcsolatos statisztikákat (a konvergenciakritériumokról szóló jegyzőkönyv 5. cikke alapján) az Európai Bizottság készíti, az EMI és az EKB segítette a Bizottságnak összevetésre és nyomon követésre alkalmas hosszú lejáratú kamatlábak kiválasztásában, és ezen adatokat szintén az EKB gyűjti és állítja össze.

72. A korábbiakban megvitatott MPI-kamatlábakat nem számítva a kamatlábak kétféle kategóriába sorolhatók: az EKB Kormányzótanácsa által meghatározott kamatlábak (a piaci műveletek során az eurorendszer által fizetett, illetve a neki fizetendő kamat), illetve pénzpiaci kamatlábak és a piacképes értékpapírok után fizetendő kamatok.

73. Az első kategóriába tartozik az a kamatláb, amelyet az eurorendszer a partnerek részére rendelkezésre álló egynapos (O/N) betétek után fizet, továbbá az eurorendszer irányadó refinanszírozási műveleteinek, valamint aktív oldali rendelkezésre állásának kamatlába.

74. A második kategória a pénzpiaci kamatlábaknak, illetve a piacképes értékpapírok hozamainak széles skáláját foglalja magába. Az euroövezet pénzpiacai rendkívül integráltak,

ami azt is jelenti, hogy jórészt standardizált pénzügyi instrumentumokkal kereskednek rajtuk. Az EKB igen nagy rendszerességgel gyűjt kamatlábadatokat, elsősorban a hírügynökségeken keresztül. A kamatlábakkal és a hosszabb távú piacképes értékpapírokkal kapcsolatos adatok piaci forrásokból is könnyen hozzáférhetők. Az EKB jelenleg egy továbbfejlesztett adatbázis kiépítésén dolgozik, amely lehetővé teszi majd az ilyen jellegű információk tárolását és hatékonyabb felhasználását.

5 ÉRTÉKPAPÍR-STATISZTIKA (A RÉSZVÉNYEKET IS BELEÉRTVE)

75. Az értékpapír-kibocsátással és -állománnyal kapcsolatos statisztikai információk rendkívül fontos szerepet kapnak a monetáris és pénzügyi elemzésben. Ennek több oka is van. Hitelfelvevők részére az értékpapír-kibocsátás a banki finanszírozás egyik alternatívája. Azok, akik pénzügyi eszközökkel rendelkeznek, úgy tekinthetnek a bankbetétekre, a bankok által kibocsátott forgatható instrumentumokra (amelyek az M3 részei, amennyiben két évnél rövidebb lejáratúak) és az egyéb értékpapírokra mint részleges helyettesítőkre. Az értékpapír-statisztika tehát kiegészíti a monetáris és pénzügyi adatokat. A finanszírozás súlypontja idővel elmozdulhat a bankrendszer és az értékpapírpiacok között, ami befolyásolhatja a monetáris politika transzmissziós mechanizmusát. A kibocsátott értékpapírok állományadatai a tőkepiacok mélységéről tájékoztatnak, míg a nem euroövezeti rezidensek által euróban végrehajtott kibocsátások alapján az euro nemzetközi szerepéről vonhatók le következtetések, valamint a pénzügyi stabilitás szempontjából is megfontolandók.

76. Az EKB havi statisztikákat publikál a részvényen kívüli értékpapírokról (hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok) és a jegyzett részvényekről. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal kapcsolatos statisztikák az euróban denomináltak

értékpapírokat (a kibocsátótól függetlenül), valamint az euroövezeti rezidensek által euróban, illetve más devizanemben kibocsátott értékpapírokat foglalja magába. A hosszú lejáratú értékpapírokat aszerint is továbbcsoportosítják, hogy fix vagy változó kamatozásúak. A korábban kibocsátott értékpapírok esetében az "euro" az ECU-ban, illetve az euroövezeti tagállamok régi fizetőeszközeiben denominált instrumentumokat is tartalmazza. Mindkét esetben a hó végi állományokról, illetve hónap közbeni bruttó kibocsátásokról, visszavásárlásokról és nettó kibocsátásokról kell beszámolni évenkénti (illetve különleges esetben kétévenkénti), eredeti lejárat szerinti bontásban. Az euroövezeti rezidensek által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat a kibocsátói szektor szerint tovább bontják (MPI-k, EPK-k, biztosítótársaságok és nyugdíjpénztárak, nem pénzügyi vállalatok, központi kormányzat és egyéb államháztartás). Az euroövezeti rezidensek által kibocsátott tőzsdei részvények esetében az állományadatokat, a bruttó kibocsátásokat és visszavásárlásokat külön közlik, (amennyiben rájuk alkalmazható) ugyanabban a szektor szerinti bontásban, mint a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal kapcsolatos adatokat.

77. A tőzsdei részvényekkel kapcsolatos forgalmi, illetve állományadatokat piaci értéken mutatják ki, a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal kapcsolatosakat viszont (az ESA 95-től némileg eltérve) névértéken. Az erősen diszkontált és kamatszélvény nélküli kötvényeket a kibocsátáskori effektív árfolyam alapján értékelik, lejáratkor névértéken, a két időpont között pedig egy olyan képlet alapján, amelynek segítségével a felhalmozott kamatot is figyelembe lehet venni. A devizatételeket folyó árfolyamon értékelik. Az állományváltozások a nettó kibocsátásokat, az értékelési korrekciókat, az átsorolásokat és a nem tranzakciókból adódó egyéb változásokat tükrözik. A monetáris statisztikákhoz hasonlóan az EKB az értékpapírpiacon növekedési rátáját

tranzakciós adatok alapján számítja, amely figyelmen kívül hagyja az értékelési és átsorolási hatást. Időnként előfordul, hogy valamely értékpapírokkal végrehajtott ügylet (amely lehet vállalatfelvásárlással vagy egyesüléssel kapcsolatos) több lépcsőben zajlik, így több mint egy hónapot vesz igénybe. Ilyenkor az a gyakorlat, hogy a teljes ügyletet a lezárás hónapjára rögzítik.

78. Noha az értékpapír-kibocsátók a 2533/98/EK tanácsi rendelet 2. cikke értelmében az EKB-statisztikák adatszolgáltatói körébe tartoznak, a bank egyik jogszabálya alapján sincs adatszolgáltatási kötelezettségük. Az EKB helyett a nemzeti központi bankoktól kap adatokat a rezidensek által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokról és az általuk jegyzett részvényekről, amint azt az EKB/2003/2-es módosított iránymutatás XIX. melléklete is előírja. Az adatokat a tárgyhót követő öt héten belül kell eljuttatniuk az EKB-hoz. Az euroövezeti aggregátumokat a hírügynökségeken keresztül, körülbelül hét héttel a tárgyhót követően hozzák nyilvánosságra. A nem euroövezeti rezidensek által kibocsátott, euróban denominált, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok vonatkozásában a BIS közöl adatokat. Az EKB/2005/13-as iránymutatás értelmében a jövőben gazdasági szektor szerinti bontásban is rendelkezésre állnak majd adatok az értékpapír-állományokról.

79. Mivel a statisztika bizonyos területein (pl. euroövezeti számlák) jelentős figyelmet szentelnek és komoly jelentőséget tulajdonítanak a portfólióbefektetéseknek és az értékpapír-kibocsátásoknak, az EKB és az NKB-k nemrégiben átfogó központi értékpapír-adatbázist (centralised securities database – CSDB) hoztak létre, amely különböző intézményi forrásokra és üzleti adatszolgáltatókra támaszkodik. A CSDB kulcsszerepet játszik majd az értékpapír-kibocsátásokkal és portfólióbefektetésekkel kapcsolatos és egyéb statisztikák összeállításában, beleértve (további fejlesztési munkát követően) az értékpapír-állományal

kapcsolatos statisztikákat. Az adatbázis emellett számos elemzési és operatív célt szolgál. Az adatminőséget biztosító folyamatokat az EKB és az NKB-k közös kézikönyve tartalmazza, ezeket egyszersmind egy készülő EKB-iránymutatásba is be fogják építeni. Az EKB dolgozik az értékpapír-elszámolási rendszerekre vonatkozó statisztikák továbbfejlesztésén is. Az értékpapír-elszámolási rendszerek tekintetében a bank korábban elsősorban operatív információkat publikált, *Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek az Európai Unióban* című kiadványában (lásd lentebb a 117. bekezdést).

6 A FOLYÓ FIZETÉSI MÉRLEGGEL ÉS A NEMZETKÖZI BEFEKTETÉSI POZÍCIÓVAL KAPCSOLATOS STATISZTIKÁK

6.1 BEVEZETÉS

80. Az EKB a monetáris politika és a devizaügyletek támogatására havi, negyedéves és éves adatokat gyűjt az euroövezet egészének fizetési mérlegéről és nemzetközi befektetési pozíciójáról. Az EKB nem használja az euroövezeten belüli, határon átnyúló tranzakciókra vonatkozó információkat, ez alól egyedül a portfólióbefektetésre és a portfólióbefektetésből származó jövedelemre vonatkozó adatok képeznek fontos kivételt. A negyedéves fizetésimérleg-statisztikákban és a nemzetközi befektetési pozícióra vonatkozó év végi statisztikákban a külföldi partnerek földrajzi bontásban szerepelnek. Az EKB továbbá részletes statisztikákat állít össze az eurorendszer devizatartalékairól és devizalikviditásáról – összhangban az IMF és BIS közös sablonjával –, napi adatokat a nominál-effektív árfolyamokról, továbbá havi, illetve negyedéves adatokat az euro reál-effektív árfolyamáról.

81. Noha a határon átnyúló pozícióval rendelkező, illetve határon átnyúló tranzakciókat végrehajtó euroövezeti rezidensek a 2533/98/EK tanácsi rendelet 2. cikkének értelmében az EKB adatszolgáltatói körébe tartoznak, az

EKB-nak nincs erre vonatkozó saját rendelete. A pénzmennyiség- és bankstatisztikával ellentétben, ahol az adatszolgáltatói kör viszonylag kis számú pénzügyi intézmény, a fizetési mérleggel és a nemzetközi befektetési pozícióval kapcsolatos adatszolgáltatói kör potenciálisan bármely euroövezeti rezidens, határon átnyúló tranzakciókat végrehajtó vagy ilyen pozícióval rendelkező gazdasági szereplőt magában foglal. Jóllehet az MPI-kre vonatkozó adatszolgáltatási rendszer meglehetősen standardizált az egész euroövezetben, a jelenlegi fizetésimérleg-adatokat gyűjtő rendszerek esetében ez nem így van, ami az ellenőrzés és a szankciók kirovása szempontjából bonyodalmakat von maga után. Mivel a fizetésimérleg-statisztikára tagállami szinten különféle joggyakorlat van érvényben, uniós szinten viszont az Eurostat is végez adatgyűjtést, még körülményesebben lehetne csak megalkotni egy olyan EKB-jogszabályt, amely közvetlenül az adatszolgáltatókra vonatkozik. Ezt elkerülendő, az EKB az euroövezet NKB-inak vonatkozásában fogadott el iránymutatásokat, amelyekben részletezi, hogy mely statisztikai adatokat kell szolgáltatniuk, milyen metódusokat és szabványokat kell betartaniuk, az adatgyűjtés módját azonban rájuk bízta. Jelenleg az EKB/2004/15-ös iránymutatás hatályos. Mivel néhány országban a fizetési mérleggel és a nemzetközi fizetési pozícióval kapcsolatos adatokat nem az NKB-k gyűjtik, az EKB ajánlásokat intézett ezen illetékes szervekhez. Az ajánlások lényegüket tekintve megfelelnek a vonatkozó irányelveknek, jelenleg az EKB/2004/16-os ajánlás hatályos. Az ajánlások jogilag nem kötelező érvényűek a címzett intézményekre nézve.

82. A fizetési mérleggel és a nemzetközi fizetési pozícióval kapcsolatos statisztika alkalmazási körét és alapelveit az EKB/2004/15-ös irányelvben fektették le. Az EKB-követelmények, amennyire lehetséges, követik az IMF *Fizetési mérleg kézikönyvének* 5. kiadásában foglaltakat, összhangban mind az SNA 93-mal, mind az ESA 95-tel. Az EKB mindazonáltal elfogadott néhány olyan harmonizációs javaslatot, amely kifejezetten

az EU és az euroövezet fizetési mérlegének és nemzetközi befektetési pozíciójának aggregátumaira vonatkozik (pl. az MPI definíciójának következetes alkalmazása). Az euroövezeti fizetési mérleg és nemzetközi befektetési pozíció az euroövezeti rezidenseknek a nem euroövezeti rezidensekkel (vagyis a „külfölddel”) szembeni tranzakcióinak, illetve pozícióinak felel meg. A gyakorlatban a fizetési mérleg és a nemzetközi befektetési pozíció kimutatása – amelyben a hangsúly a funkcionális kategóriákon (működőtőkebefektetés, portfólióbefektetés stb.), nem pedig azon van, hogy a rezidens partner mely szektorba tartozik – nem illeszthető magától értetődően a gazdasági szektorok számláiba, és vannak további tisztázandó kérdések az értékeléssel és a lefedettséggel kapcsolatban is. Az EKB-nak foglalkoznia kell ezekkel a kérdésekkel, miközben arra készül, hogy a fizetési mérleget és a nemzetközi befektetési pozíciót integrálja az euroövezeti számlákba.

6.2 HAVI FIZETÉSI MÉRLEG

6.2.1 INSTRUMENTUMONKÉNTI ÉS SZEKTORONKÉNTI BONTÁS

83. A havi fizetési mérleg célja, hogy a felhasználók figyelemmel tudják kísérni az euroövezet monetáris kondícióit és az árfolyamot befolyásoló külfölddel kapcsolatos folyamatokat. Ezért az EKB a havi fizetési mérleg-statisztikákhoz mindössze a folyó fizetési mérlegben és a tőkemérlegben szereplő tranzakcióknak egy általánosabb kategóriájáról kér be adatokat. Kivételt képeznek a befektetésből származó jövedelmek azon áramlásai, amelyek esetében az adatokat működőtőke-befektetés, portfólióbefektetés és „egyéb” befektetés szerint kell bontani. További részleteket kell közölni a pénzügyi mérlegben, itt ugyanis valószínűek a nagy volumenű és változékony mozgások, amelyek befolyásolhatják a monetáris kondíciók alakulását. A működőtőke-beáramlás, illetve -kiáramlás tulajdonosi követelésekre, újra befektetett jövedelmekre és egyéb tőbefektetésekre bontható (utóbbin elsősorban a vállalatok egymásnak nyújtott hitelei

értendők), és még tovább MPI-k, illetve egyéb euroövezeti szektorok közötti befektetésekre. A portfólióbefektetés, amely monetáris hatóságok, egyéb MPI-k és nem MPI-k között oszlik meg, külön tartalmazza a tulajdonosi követeléseket és a hitelviszony megtestesítő értékpapírokat (amelyeket még tovább bontanak). A származtatott pénzügyi ügyletekről (ide kizárólag az euroövezeti rezidensek és nem rezidensek között megszületett kontraktusok tartoznak) csupán nettósított adatok készülnek; ezek a határon átnyúló tranzakciók (előjelhelyes) aggregátumai, amelyekben euroövezeti rezidensek is érintettek. Az „egyéb” befektetésekről ellenben igen részletes adatokat kell szolgáltatni, elsősorban az MPI-k ügyleteiről (kivéve a működőtőke- és portfólióbefektetés kategóriában már szereplőket) és a kormányzat külfölddel szembeni ügyleteiről. Az egyéb befektetések partnerszektor alapján tagozódnak, mégpedig a következő összetevőkre: monetáris hatóságok, egyéb MPI-k (lejárat szerinti bontásban), államháztartás és egyéb (euroövezeti) szektorok. Utóbbi kettő esetében kis mértékű instrumentumonkénti bontás is létezik, amely a külföldi bankoknál elhelyezett készpénz-, és betétállományt foglalja magában. A havi fizetési mérlegben a tartalékok megtestesítő eszközökről is közölnek adatokat.

6.2.2 A PORTFÓLIÓBEFEKTETÉSI KÖTELEZETTSÉGEKKEL KAPCSOLATOS MEGKÖZELÍTÉS

84. A portfólióbefektetésekből adódó kötelezettségek (euroövezeti rezidensek által kibocsátott értékpapírok euroövezeten kívüli állományának változása) kimutatása komoly gyakorlati nehézségekbe ütközik, mivel gyakran lehetetlen meghatározni, hogy a piacképes instrumentum kinek a tulajdonában van. A fizetési mérlegben a pénzügyi mérlegben szereplő portfóliókötelezettség-adatokat úgymond kerülő úton nyerik: itt lényegében arról van szó, hogy az euroövezeti rezidensek által kibocsátott értékpapírok euroövezeten kívüli állományát (ami nettó tőkebeáramlás) ezen értékpapírok teljes állományának (illetve ennek értékelési

korrekcióval kiigazított értékének), valamint az euroövezeti rezidensek birtokában lévő rögzített állománynak (illetve ennek értékelési korrekcióval kiigazított értékének) a különbségeként számítják ki függetlenül attól, hogy utóbbiak a kibocsátóval azonos tagállamban, vagy az euroövezet más tagállamában rezidensek. Az állományok kibocsátói szektor szerinti bontásban 2006 közepétől állnak majd rendelkezésre, ezen adatok birtokában meg lehet majd adni az euroövezeti kötelezettségek szektor szerinti bontását. Hasonló módon határozzák meg a folyó fizetési mérleg ide kapcsolódó jövedelemáramlásait, illetve a nemzetközi befektetési pozícióban a portfólióbefektetési kötelezettségeket. A 79. bekezdésben említett központi értékpapír-adatbázis révén várhatóan lényegesen jobbák lesznek majd a portfólióbefektetésekkel kapcsolatos statisztikák. Az adatbázisban szereplő értékpapírokkal kapcsolatos átfogó információk lehetővé teszik, hogy új megközelítésben állítsák össze a fizetési mérleg (illetve, amint az alábbiakban látni fogjuk, a nemzetközi befektetési pozíció) portfólióbefektetési mérlegét. Az eurorendszer (aggregált adatközlésről) az értékpapír-tranzakciók és -pozíciók tekintetében 2008-tól értékpapíronkénti adatközlésre kíván áttérni. Ennek révén pontosabbá válik majd a besorolás és az értékelés a portfólióbefektetési mérlegben. Az eurorendszer NKB-i ezzel egy időben véget kívánnak vetni annak a gyakorlatnak, hogy állományadatokat kumulált forgalmi adatokból állítsanak elő, ehelyett legalább negyedévente teljes állományadatokat vesznek majd igénybe ehhez.

6.2.3 A FIZETÉSI MÉRLEG MONETÁRIS PREZENTÁCIÓJA

85. A havi fizetésimérleg-statisztikát oly módon próbálják a monetáris elemzés szempontjából használhatóbbá tenni, hogy összekapcsolják az M3-nak, vagyis a szélesebb értelemben vett monetáris aggregátumnak a külföldre vonatkozó ellenpárjával. Mivel a fizetési mérleg egyes számláinak összessége és a konszolidált MPI-mérleg egyensúlyban van,

az MPI-szektor külfölddel szembeni tranzakcióinak (beleértve az eurorendszer tranzakcióit is) tükrözniük kell az egyéb euroövezeti szektorok külfölddel szembeni tranzakcióit (beleértve a fizetési mérlegben szereplő tévedéseket és kihagyásokat), ezeknek pedig meg kell egyezniük a monetáris statisztika külfölddel szembeni aggregátumával. A gyakorlatban a fizetésimérleg-statisztika némi átalakítása szükséges ahhoz, hogy az MPI-k összes külfölddel szembeni tranzakcióját összegezni lehessen, és egyelőre nem sikerült elérni azt sem, hogy a különböző forrásokból származó adatok teljesen azonosak legyenek. Ily módon lehet elemezni az euroövezeti nem MPI-k (a folyó fizetési mérlegben, a tőkemérlegben és a pénzügyi mérlegben szereplő) külfölddel szembeni tranzakcióinak részesedését az MPI-szektor külfölddel szembeni nettó pozíciójának teljes változásából. A monetáris prezentációhoz az EKB működőtőke-befektetési és portfólióbefektetési mérleg bontását írja elő az MPI-tranzakciók elkülönítésére.

6.2.4 AZ ADATKÖZLÉS HATÁRIDEJE ÉS AZ ADATOK RENDELKEZÉSRE ÁLLÁSA

86. A havi fizetésimérleg-statisztikákat a tárgyhót követő hónap 30. munkanapjáig kell eljuttatni az EKB-hoz, majd nyolc héttel a tárgyhót követően hozzák őket nyilvánosságra a hírügynökségeken keresztül. Havi adatok 1997 januárjától állnak rendelkezésre.

87. A havi fizetésimérleg-statisztika közlési határideje, aggregált mivolta és monetáris politikai jelentősége miatt, amennyiben elkerülhetetlen, elfogadhatóak esetleges eltérések a nemzetközi előírásoktól. A havi statisztikában nem kötelező az adatokat tranzakciós alapon (a felhalmozódott kamatot is feltüntetve) rögzíteni, hanem a tagállamok ezt a pénzforgalom alapján is megtehetik. Amennyiben a határidő közelsége miatt ez elkerülhetetlen, az EKB becsült vagy előzetes adatokat is elfogad. Bizonyos tételek esetében (pl. a működőtőke-befektetésből származó újra befektetett jövedelmek) becsülni kell az adatokat. A havi adatokat a teljesebb

negyedéves információk alapján minden negyedévben felülvizsgálják, ami teljes mértékben megfelel a nemzetközi statisztikai szabványoknak. A legfrissebb havi adatok ezért nincsenek mindig teljesen összhangban a korábbi adatokkal.

6.3 NEGYEDÉVES FIZETÉSIMÉRLEG-ADATOK

6.3.1 TOVÁBBI RÉSZLETEZÉS, FELHALMOZÓDOTT KAMAT

88. A negyedéves fizetésimérleg-statisztikák a havi statisztikáknál részletesebb információkat szolgáltatnak, aminek révén mélyrehatóbban lehet elemezni a külfölddel szembeni tranzakciókat. A folyó fizetési mérleg további részletekkel szolgál a befektetésből származó jövedelemről, a pénzügyi mérleg pedig további információt nyújt az egyes instrumentumokról és szektorokról.

89. Az IMF *Fizetési mérleg kézikönyvének* 5. kiadása az SNA 93-mal összhangban azt ajánlja, hogy a kamat eredményszemléletben legyen kimutatva. Az ajánlás a folyó fizetési mérlegre (befektetésből származó jövedelem) vonatkozik, de ennek megfelelően a pénzügyi mérleget is érinti. Az EKB/2004/15-ös iránymutatás értelmében a befektetésből származó jövedelmet csak negyedévenként kell elhatárolni.

6.3.2 FÖLDRAJZI BONTÁS

90. A negyedéves fizetésimérleg-adatok mellett, hogy további részletekkel szolgáljanak az instrumentumokról, illetve, hogy megfelelnek a nemzetközi statisztikai szabványoknak, közlik az euroövezeti rezidensek külfölddel lebonyolított ügyleteit a partner országa, országcsoportja és kategóriája szerinti földrajzi bontásban. A bontásban a következő országok szerepelnek: Dánia, Svédország, az Egyesült Királyság külön; euroövezeten kívüli egyéb EU-tagállamok egy csoportban; EU-intézmények és egyéb szervek; az Európai Uniót kívül az Egyesült Államok, Japán, Svájc, Kanada külön; offshore központok; nemzetközi szervezetek; végül az összes többi ország egy csoportban. Az EKB

kivételével – amelyet statisztikai célból euroövezeti rezidens MPI-nek tekintenek – az összes EU-intézményt (pl. Európai Bizottság) és egyéb szervezet (pl. Európai Beruházási Bank) fizikai elhelyezkedésétől függetlenül úgy kezelik, mintha euroövezeten kívüli rezidens lenne. A szükséges bontásokat, valamint az EU-intézmények, offshore központok és nemzetközi szervezetek listáját az EKB/2004/15-ös iránymutatás II. függeléke tartalmazza. Az instrumentum és szektor szerinti részletezésre alkalmazott földrajzi bontás nem olyan teljes körű, mint a negyedéves fizetésimérleg-statisztika esetében, hanem sokkal inkább hasonlít a havi statisztikáéhoz. Nem tartalmazza ugyanakkor sem a portfóliókötelezettségek (ezt az adat-összeállítás módja nem teszi lehetővé), sem a származtatott pénzügyi ügyletek, sem a tartalékot megtestesítő eszközök földrajzi bontását.

6.3.3 AZ ADATKÖZLÉS HATÁRIDEJE ÉS AZ ADATOK RENDELKEZÉSRE ÁLLÁSA

91. A részletes negyedéves fizetésimérleg-statisztikát és a földrajzi bontásokat a tárgyidőszakot követő három héten belül kell eljuttatni az EKB-hoz. Az euroövezeti aggregátumokat sajtóközlemény formájában, négy hónappal a tárgyidőszakot követően hozzák nyilvánosságra. Teljes körű negyedéves adatok 1997-től állnak rendelkezésre, az euroövezet folyó fizetési mérlegével kapcsolatban negyedéves becült adatokat 1980-ig visszamenőleg lehet visszakeresni, negyedéves földrajzi bontás pedig 2003 elejétől kezdődően létezik.

6.4 NEMZETKÖZI BEFEKTETÉSI POZÍCIÓ

92. Az euroövezet egészének nemzetközi befektetési pozíciójáról negyedév végén (ez újdonság) állít össze adatokat az EKB. Az adatokat a bank a részletes negyedéves fizetési mérleggel együtt, négy hónappal a tárgyidőszakot követően publikálja, év végén pedig még részletesebb adatokat közöl. Ezek az euroövezetnek a külfölddel szembeni eszköz- és kötelezettségállományáról szóló kimutatások

bepillantást engednek az euroövezet külfölddel szembeni pénzügyi pozíciójának szerkezetébe, és kiegészítik a monetáris politikai és devizapiaci elemzést szolgáló fizetésimérleg-adatokat. A rendszeres állományadatok segítségével a fizetésimérleg-tranzakciók hihetősége is ellenőrizhető. A negyedéves adatok kidolgozása során részben figyelembe vették az euroövezeti gazdaságiszektor-számlákat is.

6.4.1 INSTRUMENTUMONKÉNTI ÉS FÖLDRAJZI BONTÁS

93. A negyedévenként elkészítendő bontás igen hasonló a negyedéves fizetési mérleg pénzügyi mérlegében alkalmazotthoz, bár a származtatott pénzügyi ügyletek között külön mutatják ki az eszköz- és kötelezettségpozíciókat. A nemzetközi befektetési pozícióra vonatkozó éves adatok szintén hasonlóak, ám ezekben nagyobb hangsúlyt fektetnek a működőtőke-befektetésre, amelynek esetében a tőzsdén jegyzett vállalatokból való részesedés könyv szerinti és piaci értékben (a nemzetközi befektetési pozíció kimutatásánál ajánlott értékelési alap) egyaránt szerepel. A tőzsdére be nem vezetett vállalatokban végrehajtott működőtőke-befektetést gyakorlati okokból csak könyv szerinti értéken mutatják ki, jóllehet – mivel ezekhez elvileg a külföldi leányvállalatok kimutatásai szolgálnak alapul – az újra befektetett jövedelmeket kellene tükröznie. A nemzetközi befektetési pozíció éves megjelenítéséhez az euroövezet külfölddel szembeni eszköz- és kötelezettségállományának földrajzi bontása is társul, amely ugyan nem olyan részletes, mint az éves (és a negyedéves) nemzetközi befektetési pozíció, de a negyedéves fizetésimérleg-statisztikáival lényegében megegyező bontásban közli a partnereket. A fizetési mérleghez hasonlóan a származtatott pénzügyi ügyleteket és a tartalékokat megtestesítő eszközöket a nemzetközi befektetési pozíció esetében sem közlik földrajzi bontásban. A portfólióbefektetési kötelezettségeket nem lehet kiszámítani az EKB-forrásból rendelkezésre álló adatokból, az EKB ezért az

IMF koordinált portfólióbefektetési felmérésének (Coordinated Portfolio Investment Survey), és egyéb ide vágó felmérésének megfelelő adatait használja. A felmérések eredményei azonban az EKB nemzetközi befektetésekre vonatkozó éves statisztikájának megjelenését követően válnak hozzáférhetővé.

94. Az euroövezet nemzetközi befektetési pozíciója az IMF *Fizetési mérleg kézikönyvének* 5. kiadásában meghatározott sztenderd komponenseken alapul, az alapelvek és a fogalom meghatározások pedig összhangban állnak a fizetési mérleg esetén érvényesekkel. A 84. bekezdésben ismertettük a portfólióbefektetés-mérleg összeállításának azt a továbbfejlesztett módszerét, amely jelenleg előkészületben van, és amely teljes körű negyedéves állományokat is tartalmazni fog.

6.4.2 AZ ADATKÖZLÉS HATÁRIDEJE ÉS AZ ADATOK RENDELKEZÉSRE ÁLLÁSA

95. A nemzetközi befektetési pozícióval kapcsolatos negyedéves adatok a tárgyidőszakot követő három hónapon belül állnak az EKB rendelkezésére (azaz ugyanaz a menetrend, mint a negyedéves fizetési mérleg esetén). Az éves adatokhoz, beleértve a földrajzi bontásokat is, kilenc hónappal a tárgyidőszakot követően lehet hozzáférni. Az euroövezet év végi nemzetközi befektetési pozíciója 1997-től kezdődően áll rendelkezésre, noha az 1997-es és 1998-as adatok csupán nettósított adatok (vagyis minden egyes kategóriában nettó eszközöket vagy kötelezettségeket mutatnak, nem pedig külön a teljes eszköz-, illetve kötelezettségállományt). Ennek oka, hogy kezdetben a tagállamok számára lehetetlen volt különbséget tenni az eszközökön és a kötelezettségeken belül a határokon átnyúló euroövezeten belüli, illetve a külfölddel szembeni pozíciók között. Év végi földrajzi bontás 2002 óta áll rendelkezésre.

7 AZ EUORENDSZER DEVIZATARTALÉKAI

7.1 DEVIZATARTALÉKOT MEGTETESÍTŐ ESZKÖZÖK A FIZETÉSI MÉRLEGBEN ÉS A NEMZETKÖZI BEFEKTETÉSI POZÍCIÓBAN

96. Az euroövezet tartalékot megtettesítő eszközei definíció szerint igen likvid, piac- és hitelképes követelések. Az EKB-nak és az eurorendszer nemzeti központi bankjainak e nem euróban denominált követelése nem euroövezeti rezidensekkel szemben állnak fenn. A devizakövetelések mellett ide tartozik az arany, a különleges lehívási jogok (SDR) és az IMF-fel szembeni tartalékpozíciók. A tartalékeszközökre vonatkozó adatokat nem nettósítják a tartalékhoz kapcsolódó kötelezettségekkel, kivéve a származtatott pénzügyi ügyletek kis komponensét, amelyet nettósítva közölnek.

97. A tartalékeszközöknek a tranzakciókból adódó (vagyis kivéve az értékelési hatást és minden olyan nem tranzakció jellegű változást, amely befolyásolhatja állományukat) megváltozását egyetlen önálló adatként rögzítik az euroövezet fizetési mérlegének pénzügyi mérlegében. A teljes állomány negyedév végén, a nemzetközi befektetési pozícióban szerepel a legfőbb komponensekkel együtt (arany, SDR, devizaállomány instrumentum szerinti részletezettséggel stb.).

7.2 DEVIZATARTALÉK ÉS DEVIZALIKVIDITÁS (IMF- ÉS BIS-SABLON)

98. Az EKB ezenkívül egy jóval részletesebb havi kimutatást is közöl az eurorendszer tartalékairól és a tartalékokhoz kapcsolódó egyéb tételekről, összhangban a devizatartalékra, illetve a devizalikviditásra vonatkozó sablonnal. A fizetési mérleggel és a nemzetközi befektetési pozícióval kapcsolatos statisztika vonatkozásában a devizatartalék-adat csupán része a sablonban előírt adatszolgáltatási kötelezettségnek. Ebben a kimutatásban jelennek meg a tartalékon kívüli egyéb devizaeszközök is, amelyek lehetnek az

euroövezeti rezidensekkel szembeni követelések (pl. euroövezeti bankoknál elhelyezett devizabetétek), illetve olyan euroövezeten kívüli rezidensekkel szembeni követelések, amelyek nem felelnek meg tartalékeszköz „igen likvid” követelményének (ezeket az eszközöket a fizetési mérlegben és a nemzetközi befektetési pozícióban a portfólióbefektetés, illetve az „egyéb” befektetés tételénél mutatják ki). A devizalikviditás figyelembe veszi a devizaeszközöket érintő, előre meghatározott és függő, rövid távú nettó kiáramlásokat, amelyek magukban foglalják a hitelek után fizetendő tőketörlesztést és kamatot, a határidős devizapozíciókat, a repoügyletekhez kapcsolódó tranzakciókat, a nyújtott hitelkereteket és garanciákat, és még sok más, a fizetési mérlegben és a nemzetközi befektetési pozícióban nem nyilvántartott tételt. A sablonban számos emlékeztető tétel is helyet kap. Az EKB/2004/15-ös irányelv II. függelékének 3. táblázatában szereplő adatokat a tárgyhót követő három héten belül kell eljuttatni az EKB-hoz, hogy a sablonba be lehessen építeni őket.

8 AZ EURO NEMZETKÖZI SZEREPÉT VIZSGÁLÓ STATISZTIKÁK

99. Az EKB éves jelentésben számol be az euro nemzetközi szerepéről. Ehhez fontos adalékok az MPI-mérleggel kapcsolatos statisztikák (az euroövezeten kívüli rezidensekkel végrehajtott ügyleteken belül különbséget tesznek euro- és devizaügyletek között), valamint az értékpapír-kibocsátással kapcsolatos statisztikák (itt szerepelnek az euroövezeten kívüli rezidensek által euróban denominált kibocsátások). Az euroövezet hitelviszonyt megtettesítő értékpapírokkal végrehajtott, külfölddel szembeni tranzakciói tekintetében az EKB/2004/15-ös iránymutatás féléves devizanemenkénti bontást ír elő (euro, dollár és egyéb devizanemek). Ugyanez a felosztás érvényes az euroövezeti rezidenseknek a külfölddel szembeni, hitelviszonyt megtettesítő értékpapírokkal kapcsolatos június, illetve

december végi pozícióira. Minderre pontosan azért van szükség, hogy értékelni lehessen az euro mint befektetési valuta nemzetközi szerepét. Ugyanezen okból gyűjt információkat a KBER a kötvénykibocsátások egyéb jellemzőiről. Jelenleg nem egy euroövezetbeli és KBER-be tartozó NKB gyűjt adatokat az áruk és szolgáltatások külkereskedelmében honos számlázási gyakorlatról, elsősorban a banki elszámolásokon alapuló adatgyűjtési rendszerek segítségével. Így az Oesterreichische Nationalbank információt szolgáltat az euroövezet öt szomszédos országában forgalomban lévő eurobankjegyekről (továbbá az euroövezeti országok korábbi valutáiban denominált, továbbra is forgalomban lévő bankjegyekről).

9 AZ EURO EFFEKTÍV ÁRFOLYAMAI (EER)

100. Az euro nominál-effektív árfolyama olyan összefoglaló mutató, amely az euro külső értékét fejezi ki az euroövezet legfontosabb kereskedelmi partnereinek devizáival szemben. A reál-EER – amelyet úgy számítanak ki, hogy a nominális árfolyamot deflálják a megfelelő ár- vagy költségindexszel – szolgál leggyakrabban a külfölddel szembeni ár- és költség-versenyképesség mutatójaként.

101. Az EKB naponta számít nominál-effektív árfolyamot, amely a kereskedelmi partnerek devizáival szembeni bilaterális euroárfolyamok mértani súlyozású átlagával egyenlő. A reál-EER az euroövezeti árak és költségek mértani súlyozású átlagának a kereskedelmi partnerek megfelelő átlagához viszonyított, közös pénznemben kifejezett értéke. A reál-EER-t havonta vagy negyedévente számítják, mivel ennél gyakrabban nem áll rendelkezésre ár-, illetve költségadat.

102. A kereskedelmi partnerekhez rendelt súlyokat az eurorendszerrel folytatott feldolgozóipari termékekkel való kereskedelembe való részesedésük alapján számítják, az euroövezeten belüli kereskedelmet nem tekintve, két hároméves

időszak folyamán (1995 és 1997 között, valamint a 2004-ben végzett további munkát követően, 1999 és 2001 között). A súlyok számításánál mind kiviteli, mind behozatali adatokat figyelembe vesznek. Az importsúlyok számításánál az egyes országoknak az összes partnerországból származó euroövezeti importban való egyszerű arányát veszik. Az exportsúlyokat úgy határozzák meg, hogy figyelembe veszik mind az egyes piacok fontosságát az euroövezeti kivitelben, mind a külpiaci versenyt, amelyet az euroövezeti termelők, valamint valamely harmadik ország exportőrei támasztanak az euroövezeti exportőrökkel szemben.

103. Az EER-t a kereskedelmi partnerek két csoportjára nézve számítják: az úgynevezett EER–23-ba az euroövezeten kívüli 13 EU-tagállam és a tíz legfontosabb EU-n kívüli kereskedelmi partner tartozik; az EER–42 csoport pedig az EER–23 országot, valamint további 19 országot tartalmaz. Az EER–23 csoport esetében naponta számítanak nominál-EER-t, reálmutatókat pedig havonta (a fogyasztói és termelői árindexek alapján), illetve negyedévente (a GDP-deflátorok és fajlagos munkaköltségek alapján). A nagyobb csoport esetében az EKB havonta számít fogyasztói árakon alapuló nominális és reál-EER-t.

10 ÁLLAMHÁZTARTÁSI STATISZTIKA

104. Az államháztartási statisztikák a szektor tranzakcióit és pozícióit tükrözik (S.13 az ESA 95-ben); a központi kormányzat, a tartományi kormányzatok, a helyi önkormányzatok és a társadalombiztosítási alapok alszektoraikat foglalják magukban. Az EKB-t két okból érdeklik az államháztartásra vonatkozó statisztikai adatok. A tagállamoknak az euro bevezetésére való felkészültségét vizsgáló konvergenciajelentésben, a túlzott hiány esetén indítandó eljárással és a Stabilitási és növekedési paktummal összefüggésben a hangsúly az egyes EU-tagállamok éves államháztartási hiány-, illetve többletadatain,

valamint a konszolidált államháztartási adósságon van. Az említett adatok iránti régi keletű igényt megfogalmazó EKB/2005/5 iránymutatás értelmében a tagállamok központi bankjai az EKB rendelkezésére bocsátják az államháztartási számlák éves adatait a bevételekről, kiadásokról, a hiányról/többletről, a finanszírozási igényről, a privatizációs bevételekről és a fennálló adósságról. Az adatok segítségével az EKB be tudja építeni az EU-intézmények és a tagállamok közötti tranzakciókat, mintha az intézmények – az érintett tagállammal folytatott tranzakciók tekintetében – az államháztartás egy további alszektorát képeznék. Ezzel a módszerrel teljesebb képet kaphatunk az államháztartás gazdasági tranzakcióiról, mintha csupán a nemzeti államháztartási szektorokra vonatkozó adatokat vennénk figyelembe. Az EKB a levezetett hiány-adósság kapcsolatról – az államadósság egyik év végétől a következő év végéig terjedő időszakban megfigyelhető változásának részletes összegegyeztetése az év közben keletkező államháztartási hiánnyal vagy többlettel – is kap éves adatokat. Az EKB/2005/5 iránymutatás (amelyet az EKB/2006/2 iránymutatás módosít) előírja az EU-tagállamok számára, hogy a szolgáltatott adatok formátuma összhangban legyen az ESA 95-nek, valamint az Európai Bizottságnak a túlzott hiány esetén indítandó eljárás keretében jelentett adatokéval. A túlzotthiány-eljárás keretében közölt államháztartási számlák csak kevés szempontból térnek el az ESA 95-től, de ezek fontos eltérések, amelyek elsősorban az államháztartás adósságának tartalmát és értékelését érintik.

105. Mivel az államháztartás a gazdasági folyamatok és a pénzügyi piacok fontos tényezője, az EKB-nak negyedéves adatokra is szüksége van az államháztartás nem pénzügyi és pénzügyi tranzakcióiról, valamint a fennálló államadósságról. Több 2000-ben és azt követően elfogadott közösségi rendelet előírja, hogy a tagállamok kötelesek negyedévente jelenteni az államháztartási bevételekről és kiadásokról, pénzügyi tranzakciókról és

mérlegekről. Ennek eredményeképpen a közeljövőben már rendelkezésre állnak az Európai Unió államháztartási szektorára vonatkozó negyedéves statisztikai adatok. Az 501/2004-es rendelet értelmében a tagállamok kötelesek az adott negyedévet követő három hónapon belül a központi kormányzatról, az önkormányzatokról és a társadalombiztosítási alapokról külön-külön negyedéves pénzügyi adatokat szolgáltatni. Az adatokat instrumentum szerinti bontásban kell közölniük, a központi kormányzat és a társadalombiztosítási alapok esetében pedig a tranzakciókban résztvevő partnerekről is kell információt adni. Bár a teljes körű információk egyelőre még újdonságnak számítanak, a rendelettel sikerült javítani a monetáris unió pénzügyi elszámolásainak a kormányzati szektorra vonatkozó részén, továbbá a tranzakciókban résztvevő partnerre vonatkozó adatok révén az euroövezet egyéb nem pénzügyi szektoraira vonatkozó statisztikák is javultak. Az adatok az euroövezeti gazdasági szektorok 2007-től rendelkezésre álló negyedéves számláinak részét képezik majd (lásd lentebb).

11 A GAZDASÁGI SZEKTOROK EUROÖVEZETI SZÁMLÁI

11.1 BEVEZETÉS

106. Az ESA 95-ben alkalmazott meghatározások és fogalmak értelmében a gazdasági szektorok számlái az általuk lebonyolított nem pénzügyi és pénzügyi tranzakciókat írják le. Az adatokból átfogó képet kapunk a gazdaságról, a termeléstől kezdve a fogyasztásra és megtakarításra használt jövedelmek létrehozásáig és felhasználásáig, a tőkejavakkal végrehajtott tranzakcióktól egészen a nettó finanszírozási képességig (finanszírozási igényig), valamint a pénzügyi eszközök ennek megfelelő felhalmozásáig, kötelezettségek vállalásáig, de emellett az instrumentumokról, illetve bizonyos esetekben a tranzakciókban résztvevő partnerekről is kapunk információkat. A

gazdasági szektorok számlái az eszközöket és kötelezettségeket bemutató pénzügyi mérlegeket is tartalmazzák, valamint azokat a számlákat, amelyek a tranzakciókat a mérlegben történt változásokkal egyeztetik. A gazdasági elemzés és előrejelzés szempontjából különösen értékesek a nem pénzügyi vállalatokra és a háztartási szektorra vonatkozó eredmények. Az ESA 95-ben koherens struktúrában összefoglalt csaknem teljes körű gazdasági és pénzügyi információhalmaznak köszönhetően nő a pontosság, javul a következetesség, ezért ezek az adatok igen hasznosak. Az ESA 95 előír ugyan a gazdasági szektorokra vonatkozó számlákat, de csak éves gyakorisággal, ami nagyban csökkenti ezen adatok konjunktúraanalízisre vagy prognózisok készítésére való alkalmasságát. Az EKB és az Európai Bizottság éppen most dolgozza ki közösen a gazdasági szektorok negyedéves elszámolásait, a fejlesztő munkát néhány közelmúltban hozott közösségi jogszabály is támogatja. Az első publikálható eredmények 2007 tavaszára várhatók.

107. A teljes számlarendszeren belül a pénzügyi számlákon mutatják ki a gazdasági szektorok hitelfelvevő és hitelnyújtó tranzakcióit, a mérlegekben pedig az adósság- és hitelállományt, egyeztetve a kumulatív tranzakciókat a mérlegváltozásokkal. Az EKB 2001 óta negyedévente közzéteszi az euroövezet részleges pénzügyi számláit és mérlegeit. A negyedéves adatok jelenleg a nem pénzügyi szektorok (azaz nem pénzügyi társaságok, háztartások és államháztartás), valamint a biztosítótársaságok és nyugdíjpénztárak fő pénzügyi befektetéseit és finanszírozását mutatják, ami segíti a monetáris politikai elemzést és támogatja különösen a háztartásokkal és a nem pénzügyi társaságokkal kapcsolatos elemző és előrejelző munkát. A pénzügyi stabilitási kérdések elemzésére a monetáris unió pénzügyi számlái (MUFA) is alkalmasak, a feladathoz a gazdasági szektorok tranzakcióira és mérlegpozícióira vonatkozó adatok kapcsolódnak. A MUFA végül olyan keretet alkot, amely lehetővé teszi a gyakrabban közölt, azaz monetáris,

fizetésimérleg- és értékpapír-kibocsátási statisztikák, valamint az államháztartási statisztikák vizsgálatát és összhangjának ellenőrzését. Az adatok használhatósága nagyban javul majd, amikor a 11.4 pontban leírtak szerint egyesíteni lehet őket a gazdasági szektorokra vonatkozó konzisztens nem pénzügyi számlákkal.

11.2 A MONETÁRIS UNIÓ NEGYEDÉVES PÉNZÜGYI SZÁMLÁINAK FORRÁSAI

108. Az ESA 95 pénzügyi számlák készítését írja elő az EU tagállamok számára, amelynek módja a pénzügyi tranzakciók és a piaci értéken számított pénzügyi eszközök és kötelezettségek részletes kimutatása. További követelmény a kettő egyeztetése átértékelési számlán és az úgynevezett eszközök egyéb volumenváltozása számlán. Az ESA 95 öt fő gazdasági szektort különböztet meg: a nem pénzügyi vállalatok (S.11), a pénzügyi vállalatok (S.12), az államháztartás (S.13), a háztartások (S.14) és a háztartásokat segítő nonprofit szervezetek (S.15) szektorát. Az S.12 és az S.13 további alszektorokra oszlik.

109. Az ESA 95 csak éves gyakorisággal írja elő a tagállamoknak pénzügyi számlák készítését. Az EKB/2002/7 iránymutatás ugyanakkor megköveteli az euroövezeti központi bankoktól, hogy negyedévenként jelentsék az EKB-nak országaik nem pénzügyi szektoraira, valamint a biztosítótársaságokra és nyugdíjpénztárakra vonatkozó pénzügyi számlákat, a tárgynegyedévet követő 130 napon belül. Mára már csaknem minden központi bank megfelel ennek a követelménynek; az adatokat 1997 végétől kell megadniuk. Az EKB-hoz sokkal lassabban jutnak el ezek az adatok mint az euroövezeti statisztikák, amelyek bár gyorsabban rendelkezésre állnak és kielégítik a monetáris unió pénzügyi elszámolásaival kapcsolatos igényeket, csak részben tartalmazzák a szükséges adatokat.

110. Az EKB az MPI-k mérlegstatisztikáinak és a nemzeti pénzügyi számlák adatainak ötvözésével elő tud állítani negyedéves

adatokat az euroövezet nem pénzügyi szektorainak pénzügyi tranzakcióiról és mérlegeiről. Ezek hasznos információk, de még van rajtuk javítanivaló mind tartalmilag, mind a közzétételi idő tekintetében.

111. Az alábbi pontban összefoglaljuk az adatszolgáltatás jelenlegi helyzetét. Egy új iránymutatás (az EKB/2002/7 iránymutatást módosító EKB/2005/13) 2006. áprilisi hatállyal az adatszolgáltatás határidejét a negyedévet követő 130 napról 110-re csökkentette, és a közeljövőben lehetővé teszi az euroövezeti aggregátumoknak a negyedévet követő 120 napon belüli publikálását. Az iránymutatás negyedévente mind a pénzügyi mérlegekre, mind a tranzakciók adataira vonatkozóan a teljes nemzeti pénzügyi számlák összeállítását írja elő (minden pénzügyi eszközre és kötelezettségre, valamint gazdasági szektorra és a külföldre kiterjedően). A tranzakciókban részt vevő partnerszektorokkal kapcsolatos bizonyos adatok, amelyek jelenleg a legtöbb nemzeti pénzügyi számlából hiányoznak, 2008 áprilisától több lépésben fokozatosan rendelkezésre állnak majd. A módosító iránymutatás több egyéb javító rendelkezés mellett figyelembe veszi a kormányzati pénzügyi számlákra vonatkozó közelmúltban hozott közösségi jogszabályokat is, továbbá meghatározza az euroövezet bővítése esetén érvénybe lépő követelményeket.

11.3 A NEM PÉNZÜGYI SZEKTOROK, A BIZTOSÍTÓTÁRSASÁGOK ÉS A NYUGDÍJPÉNZTÁRAK FŐ PÉNZÜGYI ESZKÖZEI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

11.3.1 AZ EGYES SZEKTOROK PÉNZÜGYI ESZKÖZEI

112. A rövid távú befektetések túlnyomórészt az euroövezet nem pénzügyi szektorainak széles értelemben vett (M3) pénzállományait, valamint egyéb euroövezeti szektorokkal szembeni egyes rövid távú követeléseket fednek le. A hosszú távú befektetések kategóriájába a két éven túli megállapodás szerinti lejáratú betéteket és a háromhónapos felmondásra visszafizetendő betéteket soroljuk.

A biztosítástechnikai tartalékokba a biztosítótársaságokkal és nyugdíjpénztárakkal szembeni követelések tartoznak, amelyek a hosszabb (rendszerint éven túli) lejáratú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal, a tőzsdei részvényekkel és a (pénzpiaci jegyeken kívüli) befektetési jegyekkel együtt a háztartások hosszabb távú befektetéseinek fontos elemei.

113. Az MPI-k mérlegstatisztikái alapján becsülhetők az euroövezet nem pénzügyi szektorainak készpénz- és betétállományai, valamint a pénzügyi befektetési jegyek. A nem banki intézmények (a nem pénzügyi szektorokat nem lehet erre a célra egymástól elkülöníteni) euroövezeten kívüli bankoknál elhelyezett betéteire vonatkozó adatokat részben fizetésimérleg-források alapján becsülik. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok és a részvények állományi adatait (mind a közvetlen, mind az indirekt, azaz befektetési alapoknál tartott állományok esetében) nehezebb megállapítani, mivel a forgatható értékpapírok tulajdonosi adatairól nehezebb adatot szerezni. A jelenlegi rendszerben a negyedéves nemzeti pénzügyi számlák segítségével meg tudjuk becsülni az euroövezet nem pénzügyi szektorainak összállományait, de az egyes szektorokhoz tartozó állományadatokról nincs további bontás. A 78. pontban leírtak szerint az EKB/2005/13 iránymutatás értelmében ezekről az állományokról is lesz majd adat a jövőben.

11.3.2 AZ EGYES SZEKTOROK KÖTELEZETTSÉGEI

114. Az értékpapírok, hitelek és tőzsdei részvények a nem pénzügyi szektorok finanszírozásának fő elemei. Az euroövezeti nem pénzügyi szektorok fő kötelezettségeiről viszonylag könnyű információt szerezni az euroövezeti statisztikákból és a nemzeti pénzügyi számlák negyedéves adataiból. Az eszközöktől eltérően a kötelezettségekről szektoronkénti bontásban is készül kimutatás, a hitelek és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok adatai pedig eredeti lejáratú idő szerinti bontásban is rendelkezésre állnak.

115. A nem pénzügyi szektorokra vonatkozó adatokhoz hasonló információk az euroövezeti biztosítótársaságokról és önálló nyugdíjpénztárakról is rendelkezésre állnak. Ezen pénzügyi közvetítők fő kötelezettségeit (azaz a háztartások életbiztosítási és nyugdíjpénztár-tartalékokba fektetett nettó vagyona, az előre befizetett biztosítási díjak, a függő károk tartalékai) nagyrészt a nem pénzügyi szektorok pénzügyi eszközeiként tartják nyilván. Az összegek eltérnek egymástól, mivel az euroövezeti biztosítótársaságoknak és nyugdíjpénztáraknak euroövezeten kívüli partnerekkel szemben is vannak ilyen kötelezettségei, illetve a nem pénzügyi szektorok is rendelkeznek követeléssel az euroövezeten kívüli biztosítótársaságokban és nyugdíjpénztárakban, továbbá nettó vagyონrészük van a nem önálló nyugdíjpénztárakban.

11.4 A GAZDASÁGI SZEKTOROK NEM PÉNZÜGYI SZÁMLÁI

116. A pénzügyi számlák utolsóként következnek a gazdasági szektorok közötti tranzakciók elszámolásainak sorában. A pénzügyi számlán nyilvántartott tranzakciók összegének meg kell egyeznie a tőkeszámláról áthozott egyenlegező tétellel, azaz a nettó finanszírozási képességgel (finanszírozási igénytel), amely az adott szektor nem pénzügyi tranzakcióinak eredménye. Mint fentebb említettük, az ESA 95 megköveteli ugyan a fenti adatszolgáltatást, de csupán éves gyakorisággal. Az EKB és az Európai Bizottság közösen dolgozik azon, hogy a pénzügyi számlák mellett a nem pénzügyi számlákról is készüljön gazdasági szektor szerinti bontásban negyedéves kimutatás; a fejlesztés első eredményeit előreláthatólag 2007 tavaszán hozzák nyilvánosságra. A negyedéves adatok közlésének követelményét egy közelmúltban elfogadott közösségi jogszabály (a 2005. júliusban hozott 1161/2005/EC rendelet) is megerősíti. A rendeletben előírt adatszolgáltatásra első ízben 2006 januárjában került sor az 1999 elejétől vett negyedéves adatokkal együtt. A rendelet előírja, hogy egy

meghatározott átmeneti időszakot követően – amelyben a tagállamok terheit csökkentendő bizonyos adatokat nem kell jelenteni – a teljes számlarendszerről biztosítani kell adatot, a termelési számlától a tőkeszámláig, a kapcsolódó egyenlegező tételekkel vagy összefoglaló statisztikákkal (bruttó és nettó hozzáadott érték, működési eredmény, rendelkezésre álló jövedelem, megtakarítások stb.) együtt. Az átmeneti időszakot követően a tárgynegyedévet követő 90 napon belül kell jelenteni az adatokat. A rendelet mentességet nyújt azoknak a tagállamoknak, amelyeknek a GDP-je kisebb, mint az EU össz-GDP-jének 1%-a a háztartási és a vállalati szektor esetében. A mentességet Luxemburg és az új tagállamok (Lengyelország kivételével) vehetik igénybe. A rendelet a kezdeti időszakban nem teszi kötelezővé a tranzakciókban résztvevő partnerekről szóló adatszolgáltatást, de a tervek szerint a későbbiekben erre is sor kerül.

12 A FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK STATISZTIKÁI

117. Az eurorendszer jogszabályban előírt feladata a fizetési rendszerek zökkenőmentes működésének elősegítése, amihez különböző fizetési és értékpapír-elszámolási konstrukciókat biztosít. Emellett a fizetési rendszerek területén, amelyek kiemelt szerepet játszanak a monetáris politika akadálytalan működésében, általános felvigyázói szerepe is van. Az EKB kiemelt figyelmet szentel a különböző fizetési eszközök (készpénz, bankszámla, hitel- és terhelési kártya, elektronikus pénztárca stb.) használata alakulásának, továbbá a bankközi átutalási rendszerek működésének. Az értékpapír-elszámolási rendszerekben is érdekelt, mert az eurorendszer rajtuk keresztül számolja el a hitelműveleteket. A bank az előzőeken kívül az euroövezeti pénzügyi piaci integráció ellenőrzésében is részt vesz. Az eurorendszer az operatív feladatok lebonyolítása és a felvigyázói hatáskör ellátása során nagy mennyiségű adatot gyűjt össze, amelyek nagy részét az Európai Unió fizetési és értékpapír-elszámolási rendszereiről szóló

éves jelentésében (*Kék könyv*) teszi közzé. Az EKB a nemzeti központi bankokkal szorosan együttműködve elindított a közelmúltban egy projektet azzal a céllal, hogy javuljon az Európai Unió különböző országaiból származó adatok konzisztenciája, és hogy egyetlen adatbázisba gyűjtse őket.

13 AZ EUROÖVEZET BŐVÍTÉSÉNEK STATISZTIKAI VONATKOZÁSAI

118. Jelenleg 13 uniós tagállam van az euroövezeten kívül, de a jövőben bármelyikük, illetve valamennyi új tagállam csatlakozhat. Belépésüket követően fontos feladat lesz az euroövezeti statisztikák minőségének megőrzése, tehát a csatlakozás statisztikai szempontból alapos felkészülést igényel. További feladatként – mint már Görögország 2001-es belépésekor kiderült – a kibővített euroövezetről visszamenőlegesen is kell adatot szolgáltatni, hogy már a bővítés időpontjában lehessen növekedési ütemet számolni, de konzisztens idősorokra van szükség a gazdasági modellek és előrejelzések, valamint az előretékinő gazdaságpolitikai elemzések elkészítéséhez is. Az eredmények természetesen nem teljes mértékben azt az euroövezeti pozíciót tükrözik majd, amelyet akkor kaptunk volna, ha a vizsgált időpontban valóban nagyobb lett volna az euroövezet. További szempont, hogy mindig szükség lesz bizonyos referenciastatisztikákra, amelyek az euroövezet helyzetét mutatják abban az időpontban, amelyre az adatok vonatkoznak; jöhetnek az egymást követő bővítések törést okoznak az adatsorokban.

119. Ahol az euroövezeti adatokat egyszerűen a nemzeti adatok összegzésével számítják, ott csupán arra kell ügyelni az euroövezet bővítésével összefüggésben, hogy az új belépők nemzeti adatai teljesen összehasonlíthatók legyenek. Viszont ha az euroövezeti aggregátumokat nem a nemzeti adatok egyszerű összegeként számítják (például a monetáris, fizetési mérleg és a külfölddel szembeni befektetések statisztikaiban és a pénzügyi számlákban), akkor az adatok

konzolidációjához az euroövezet összetételének változása miatt megfelelő részletezettségű földrajzi és szektoronkénti visszamenőleges adatokra van szükség. Az adatokat mind az euroövezeti tagállamoknak, mind az újonnan belépőknek rendelkezésre kell bocsátaniuk. Mivel azonban a monetáris pénzügyi intézmények mérlegstatisztikája devizainformációkat és különböző instrumentumok, lejáratok és szektorok szerinti bontásokat is magában foglal, ha a tagállamoktól megkövetelnénk, hogy korábbi időpontok vagy időszakok euroövezeti aggregátumainak számítására alkalmas adatokat szolgáltatassanak az euroövezet bármely lehetséges összetételére nézve, ez a monetáris és a fizetésimérleg-adatok területén hatalmas terhet jelentene. A gyakorlatban a monetáris unió indulásakor a visszamenőleges adatokat szakértői becsléssel állították elő, Görögország belépésekor pedig egyéb forrásból (pl. a BIS nemzetközi banki statisztikáiból) egészítették ki az adatszolgáltatói rendszerekből származó adatokat. Az EKB és a nemzeti központi bankok az EU 2004. évi bővítését követően és arra való tekintettel, hogy a jövőben az euroövezet várhatóan tovább bővül, a közelmúltban megállapodtak a visszamenőleges adatok összehangolt továbbítására vonatkozó alapelvekről és gyakorlati intézkedésekről, és elfogadták, hogy továbbra is szükség lesz becslések bizonyos fokú alkalmazására.

14 A STATISZTIKAI ADATOK CSERÉJE

120. A statisztikai adatok KBER-en belüli és az európai és nemzetközi intézményekkel való cseréje gyors, kiterjedt és biztonságos közvetítő rendszert igényel. A KBER rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek segítségével az adatfájlok mindkét irányban továbbíthatóak az EKB és a nemzeti központi bankok között. Ehhez a statisztikai adatok, illetve metaadatok (ideértve a statisztikai struktúrákat, definíciókat és kódlistákat) cseréjében a KBER a nemzetközileg elterjedt, külön erre a célra létrehozott telekommunikációs hálózatot és a GESMES/TS (SDMX-EDI) üzenetformátumot használja. A rendszer lehetővé teszi, hogy a statisztikai adatbázisokat könnyen be lehessen

építeni hálózatba, illetve adatfájlfogadó és -szállító rendszerekbe. További előny az új adathalmazok könnyű beépíthetősége. Az EKB ugyanezt a formátumot használja az Eurostattal és a nemzetközi szervezetekkel (főként a BIS-szel és a Nemzetközi Valutaalappal) való statisztikai adatcserében. A weben keresztüli információterjesztésben SDMX-ML szabványokon alapuló modern technológiát is használ. Az SDMX-kezdemenyezés tekintetében az EKB szorosan együttműködik a BIS-szel, az Eurostattal, a Nemzetközi Valutaalappal, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel (OECD), az Egyesült Nemzetek Szervezetével és a Világbankkal; az összefogás célja hatékonyabb folyamatok kifejlesztése a statisztikai adatok és metaadatok cseréjében és közös használatában.

15 AZ ADATOK KÖZZÉTÉTELÉRE ÉS UTÓLAGOS MÓDOSÍTÁSÁRA VONATKOZÓ IRÁNYELVEK

121. Az EKB arra törekszik, hogy az egyes adatszolgáltatókra vonatkozó bizalmas információk felfedése nélkül teljes körűen és azonnal publikálja a statisztikai adatokat, valamint az adatok jellegére, forrására, megfigyelési körére és elméleti alapjaira vonatkozó leírásokat. Honlapján (www.ecb.int) megtalálható az összes euroövezeti statisztika és leírás, több fontosabb nemzeti statisztikával és az egyes központi bankok honlapjára vezető linkekkel együtt, ahol mind a közölt adatok, mind további részletes nemzeti adatok megtalálhatók. Az EKB *Havi jelentésének* statisztikai része és a *Statisztikai zsebkönyv* is tartalmaz EKB-statisztikákat bemutató részletes táblázatokat, továbbá (a *Havi jelentés* esetében) cikkeket és keretes írásokat. Számos adatot első ízben sajtóközlemény keretében, előre bejelentett időpontban publikál a bank (lásd az 1. függelék).

122. A legtöbb statisztikai idősor utólagos módosításra szorul. Van úgy, hogy a nyers adatok hibáit kell kijavítani, de a nagy gyakoriságú adatokat gyakran kell módosítani

a később rendelkezésre bocsátott, teljesebb adatok alapján (pl. az euroövezet havi fizetésimérleg-adatait a teljesebb negyedéves adatok alapján rendszeresen revideálják). A módszertani fejlesztések következtében is szükség lehet időnként a korábbi adatok módosítására. Az EKB revíziós politikája értelmében előre bejelenti és teljes körűen dokumentálja az utólagos módosítási ciklusokat, folyamatosan ellenőrzi az utólagos módosítások mértékét és jellegét, továbbá igyekszik az adatrevízió költségeit elfogadható szinten tartani.

123. Az EKB (az Európai Bizottsághoz hasonlóan) azáltal, hogy az adatminőséggel kapcsolatos különböző kérdéseket szisztematikusan vizsgáló rendszeres jelentések készítését írta elő, egyre több statisztikai témakörben meghatározta az adatminőség-ellenőrzési folyamat hivatalos kereteit. Ilyen két terület (az EKB/2004/15 iránymutatás 6. cikke értelmében) a fizetési mérlegre és a nemzetközi befektetési pozícióra vonatkozó statisztika, de a negyedéves pénzügyi számlákra vonatkozó iránymutatás (az EKB/2005/13 iránymutatással módosított EKB/2002/7 iránymutatás) és az államháztartási statisztikára vonatkozó iránymutatás (EKB/2005/5) is jelentéstételi kötelezettséget ír elő. A monetáris és banki statisztikákra vonatkozó iránymutatás, amely az értékpapír-kibocsátással és egyéb pénzügyi intézményekkel is foglalkozik (az EKB/2005/4 iránymutatással módosított EKB/2003/2 iránymutatás) kötelezővé teszi a központi bankok számára az EKB-nak jelentett adatok minőségének ellenőrzését. Az Európai Parlament és az EU Tanácsának rendelete a gazdasági szektorok negyedéves nem pénzügyi számláinak összeállításáról minőségi követelményeket is támaszt a tagállamokkal szemben, továbbá arról is rendelkezik, hogy az Európai Bizottság a rendelet hatályba lépését követő öt éven belül beszámoljon az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az adatok minőségéről.

124. Az EKB a nemzeti központi bankokkal, illetve szükség esetén az Eurostattal egyeztetési intézkedéseit a statisztikai közzététellel és az utólagos módosításokkal kapcsolatos kérdésekben. A cél a lehető legnaprakészebb adatközlés, valamint ezzel párhuzamosan az egyes statisztikai témakörök és különböző adatközlési időpontok közötti lehető legszorosabb összhang biztosítása.

16 AZ EKB STATISZTIKAI JOGSZABÁLYAI

125. Az EKB statisztikai tevékenységének jogi kereteit az Alapokmány 5. cikkében és a Tanács 2533/98/EK rendeletében fektették le. Az Alapokmány 34. és 14.3 cikkében előírt további jogszabályok konkrét adatszolgáltatási kötelezettséget rónak a 2533/98 tanácsi rendelet 2. cikkében megnevezett adatszolgáltatói körből kiválasztott adatszolgáltatókra, illetve előírják a nemzeti központi bankok (vagy más statisztikai hivatal) számára az EKB-nak továbbítandó adatközlés módját, milyenségét, formátumát és idejét. Az EKB rendeletei az adatszolgáltatóknak szólnak, és közvetlenül alkalmazandók az euroövezeti tagállamokban. Az iránymutatások kötelező jogi érvénnyel bírnak az eurorendszer tagjaira, ideértve az EKB-t is. A nem kötelező érvényű ajánlásokkal az EKB a résztvevő tagállamok statisztikai intézményeinek figyelmét kívánja felhívni a bank statisztikai követelményeire, ugyanis a központi bankok mellett ezek az intézmények is az adatszolgáltatói körbe tartoznak. A közleményeket tájékoztatás céljából bocsátja ki a bank. Az EKB hatályos jogszabályainak felsorolása a következő oldalon található.

MONETÁRIS STATISZTIKA, PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKRE ÉS PIACOKRA VONATKOZÓ STATISZTIKA

Az EKB rendelete (2001. november 22.) a monetáris pénzügyi intézmények ágazati összevont mérlegéről (EKB/2001/13), ([HL L 333., 2001.12.17.](#)).

Az EKB rendelete (2002. november 21.) az EKB/2001/13 rendelet módosításáról (EKB/2002/8), ([HL L 330., 2002.12.6.](#)).

Az EKB rendelete (2003. szeptember 18.) az EKB/2001/13 rendelet módosításáról (EKB/2003/10), ([HL L 250., 2003.10.2.](#)).

Az EKB rendelete (2001. december 20.) a monetáris pénzügyi intézmények által a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok betéteire és hiteleire alkalmazott kamatlábakra vonatkozó statisztikákról (EKB/2001/18), ([HL L 10., 2002.1.12.](#)).

Az EKB rendelete (2004. december 16.) az EKB/2001/13 rendelet és az EKB/2001/18 rendelet módosításáról (EKB/2004/21), ([HL L 371., 2004.12.18.](#)).

Az EKB iránymutatása (2003. február 6.) az EKB egyes statisztikai adatszolgáltatási követelményeiről és a nemzeti központi bankok monetáris és bankstatisztika terén történő statisztikai adatszolgáltatására vonatkozó eljárásokról (EKB/2003/2), ([HL L 241., 2003.9.26.](#)).

Az EKB iránymutatása (2004. február 13.) az EKB/2003/2 iránymutatás módosításáról (EKB/2004/1), ([HL L 83., 2004.3.20.](#)).

Az EKB iránymutatása (2005. február 15.) az EKB/2003/2 iránymutatás módosításáról (EKB/2005/4), ([HL L 109., 2005.4.29.](#)).

Az EKB tájékoztatója a mérlegstatisztikai jelentési kötelezettségek teljesítésének elmulasztása esetén alkalmazandó szankciók kiszabásáról (2004/C195/10), ([HL C 195., 2004.7.31.](#)).

A FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKA ÉS TOVÁBBI KÜLFÖLDDEL KAPCSOLATOS STATISZTIKÁK

Az EKB iránymutatása (2004. július 16.) a fizetési mérleg és a nemzetközi befektetési pozíciók statisztikái, valamint a nemzetközi tartalékok jelentése terén az EKB adatszolgáltatási követelményeiről (EKB/2004/15), ([HL L 354., 2004.11.30.](#)) (a vonatkozó ajánlás: EKB/2004/16), ([HL C 292., 2004.11.30.](#)).

PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az EKB iránymutatása (2002. november 21.) az EKB negyedéves pénzügyi elszámolásokra vonatkozó statisztikai adatszolgáltatási követelményeiről (EKB/2002/7), ([HL L 334., 2002.12.11.](#)).

Az EKB iránymutatása (2005. november 17.) az EKB/2002/7 iránymutatás módosításáról (EKB/2005/13), ([HL L 30., 2006.2.2.](#)).

ÁLLAMHÁZTARTÁSI STATISZTIKÁK

Az EKB iránymutatása (2005. február 17.) az EKB statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségeiről és az államháztartás pénzügyi statisztikáival kapcsolatos, KBER-en belüli információcserére vonatkozó eljárásokról (EKB/2005/5), ([HL L 109., 2005.4.29.](#)).

Az EKB iránymutatása (2006. február 3.) az EKB/2005/5 iránymutatás módosításáról (EKB/2006/2), ([HL L 040., 2006.2.11.](#)).

A STATISZTIKAI ADATOK BIZALMSSÁGA

Az EKB iránymutatása (1998. december 22.) az EKB által az NKB-k segítségével begyűjtött egyéni statisztikai információk titkossága védelmének közös szabályairól és minimális követelményeiről (EKB/1998/NP28), ([HL L 55., 2001.2.24.](#))¹.

¹ Magyar nyelven nem érhető el.

1. FÜGGELÉK

AZ EUROÖVEZETI AGGREGÁLT STATISZTIKÁK KÖZZÉTÉTELI GYAKORISÁGA ÉS HATÁRIDŐI

Az EKB igen sokféle statisztikai adatot közlésez havi és negyedéves sajtóközleményeiben, valamint a rendszerint a hónap második csütörtökén megjelenő *Havi jelentésének Az euroövezet statisztikai adatai* című fejezetében. Az alábbi statisztikákról bővebb tájékoztatás a bank honlapjának (www.ecb.int) statisztikai menüpontja alatt található.

Az euroövezet monetáris folyamatai (közzététel havonta, a tárgyhónap utáni 19. munkanapon).

Monetáris pénzügyi intézmények kamatlábstatisztikája (közzététel havonta, a tárgyhónap végét követő 30. munkanapon).

Az euroövezet értékpapír-kibocsátására vonatkozó statisztika (közzététel havonta, a tárgyhónapot követő második hónap 20. naptári napja körül).

Az euroövezet fizetésimérleg-statisztikája (közzététel havonta, a tárgyhónapot követő második hónap 21. és 29. naptári napja között).

Az euroövezet földrajzi bontásban is kimutatott fizetésimérleg-statisztikája; az euroövezet külfölddel szembeni befektetési pozíciója (közzététel negyedévente, körülbelül négy hónappal a tárgynegyedévet követően).

Az euroövezet földrajzi bontásban is kimutatott, külfölddel szembeni befektetési pozíciója (közzététel évente, körülbelül 10^{1/2} hónappal a tárgyévet követően).

A devizatartalékokról és devizalikviditásról szóló statisztika (közzététel havonta, a tárgyhónapot követő utolsó munkanapon).

Az euroövezet nem pénzügyi szektorainak finanszírozása és pénzügyi befektetései; a biztosítótársaságok és nyugdíjpénztárak fő pénzügyi eszközei és kötelezettségei (közzététel negyedévente, 4^{1/2} hónappal a tárgynegyedévet követően).

Az euroövezeti befektetési alapokra vonatkozó statisztika (közzététel negyedévente, körülbelül 3^{1/2} hónappal a tárgynegyedévet követően).

Az euroövezeti negyedéves államháztartási statisztika (közzététel negyedévente, körülbelül 4^{1/2} hónappal a tárgynegyedévet követően).

Az euroövezeti éves államháztartási statisztika (közzététel évente, körülbelül 4^{1/2} hónappal a tárgyévet követően).

Általános gazdasági kiegészítő statisztikák az euroövezeti lakóingatlanok árairól (közzététel évente kétszer, körülbelül négy hónappal a tárgyidőszakot követően); a munkaerő-piaci mutatókról (közzététel negyedévente, a tárgyidőszakot követő második és negyedik hónap között); az euroövezeti tőkeállományról (közzététel évente, körülbelül 1^{1/2} évvel a tárgyévet követően); az euroövezet szezonálisan kiigazított HICP-indexei (közzététel havonta, a tárgyhónap után körülbelül 18 nappal, azt követően hogy az Eurostat publikálta a kiigazítatlan havi HICP-idősorokat).

2. FÜGGELÉK

AZ ADATOK RENDELKEZÉSRE ÁLLÁSA

Az euroövezetet 1999 januárjában hozták létre. Az EKB a nemzeti központi bankok segítségével elemzési és kutatási célra korábbi időszakokról is összeállított statisztikai idősorokat, továbbá az új statisztikai követelmények alapján gyakran van szükség korábbi (nem mindig csak 1999 elejétől) és lehetőleg összehasonlítható adatra. Jelen függelékben bemutatjuk, hogy az euroövezet jelenlegi összetételét figyelembe véve milyen időszakra állnak rendelkezésre visszamenőleg az egyes lényeges idősorok. Mivel az euroövezeti statisztika az évek során egyre részletesebbé és átfogóbbá vált, ha valamely adathalmaz például 1994-től rendelkezésre áll, ez még nem feltétlenül jelenti azt, hogy ezek az adatok olyan részletezettségűek, mint az EKB *Havi jelentésében* közölt adatok. Ezenkívül gyakori probléma, hogy a korábbi adatok egymással nem összehangolt és más célra szolgáló forrásból származnak, ezért rendszerint rosszabb minőségűek a későbbiekénél, és nem lehet őket tökéletesen összevetni az utóbbiakkal.

Jelen függelékben az euroövezeti aggregátumokat tárgyaljuk, az egyes tagállamokra vonatkozó hosszabb-rövidebb időszakot bemutató adatokkal jelen keretek között nem foglalkozunk.

MONETÁRIS STATISZTIKA, PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEKRE ÉS PIACOKRA VONATKOZÓ STATISZTIKA

MPI-mérlegstatisztika – 1997 szeptember végétől havi adatok (1998. márciustól Görögországról is).

Monetáris aggregátumok (M1, M2-M1, M3) – 1980. januártól havi adatok (kutatási célra kevésbé megbízható adatok 1970-től).

„Banki” hitelnyújtás – 1983. januártól havi adatok.

Befektetési alap (pénzpiaci alapokon kívül) – 1998 végétől negyedéves mérlegek.

Értékpapír-kibocsátás (hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok) – bruttó és nettó kibocsátás: 1990. januártól havi adatok; 1989. decembertől havi állományadatok.

Értékpapír-kibocsátás (tőzsdei részvény) – bruttó és nettó kibocsátás: 1999. januártól havi adatok; 1998. decembertől havi állományadatok.

MPI-kamatláb-statisztika – 1996. januártól nem harmonizált forrásból származó havi nemzeti adatok hat betéti és négy hitelnyújtási kamatról.

MPI-kamatláb-statisztika – 2003. januártól a jelenlegi harmonizált idősorokra vonatkozó havi adatok (45 mutató: 31 új ügyletre, 14 fennálló ügyletre vonatkozik).

Pénzpiaci kamatok, államkötvény-hozamok, tőzsdei indexek – 1994. januártól havi adatok.

FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKA ÉS TOVÁBBI KÜLFÖLDDEL KAPCSOLATOS STATISZTIKÁK

Folyó fizetési mérleg, valamint fő komponensei – 1980 első negyedévével kezdődő negyedéves adatok; 1997. januártól havi adatok.

Pénzügyi mérleg – 1983. januártól havi adatok.

A fizetési mérleg földrajzi bontásban – 2003 első negyedévével kezdődő negyedéves adatok.

A fizetési mérleg monetáris prezentációja – 2000 első negyedévétől negyedéves adatok; 2003. márciustól havi adatok.

Külfölddel szembeni befektetési pozíció – 1997 végétől éves adatok (nettó pozíció csak 1997-re és 1998-ra); 2004 első negyedévétől negyedéves adatok.

A külfölddel szembeni pozíció földrajzi bontásban – 2002 végétől éves adatok.

Devizatartalékok, devizalikviditás – 1999. decembertől havi adatok (tartalékeszközökről csak 1998. decembertől).

Az euro (nominál- és reál-) effektív árfolyama (EER) – 1993-tól; az ún. EER–23 csoporthoz viszonyított nominális EER naponta áll rendelkezésre, a reál-EER pedig a deflátortól függően havi vagy negyedéves gyakorisággal; az EER–42 csoporthoz viszonyítva mind a nominális, mind a reál-EER-t havonta számítják kizárólag a fogyasztóiár-indexek alapján.

ÁLLAMHÁZTARTÁSI STATISZTIKÁK

Bevételek és kiadások (fő komponensek), hiány/többlet, levezetett hiány-adósság kapcsolat, adósság (fő komponensek) – 1991-től éves adatok.

Bevételek és kiadások (fő komponensek), hiány/többlet – 1999 első negyedévétől negyedéves adatok.

Adósság, levezetett hiány-adósság kapcsolat (fő komponensek) – 2000 első negyedévétől negyedéves adatok.

PÉNZÜGYI ÉS NEM PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

A nem pénzügyi szektorok fő pénzügyi eszközei és kötelezettségei – 1997 negyedik negyedévétől negyedéves adatok.

A biztosítótársaságok és nyugdíjpénztárak fő pénzügyi eszközei és kötelezettségei – 1997 negyedik negyedévétől negyedéves adatok.

Megtakarítások, beruházások, finanszírozás (szektoroként) – 1990-től éves adatok.

ÁLTALÁNOS GAZDASÁGSTATISZTIKÁK

Az euroövezeti gazdaságra vonatkozó általános kiegészítő statisztikák (lásd az 1. függelékét) – adatok 1996-tól vagy korábbiakról.

3. FÜGGELÉK

LEGFONTOSABB HIVATKOZÁSOK

KÖZÖSSÉGI JOGSZABÁLYOK

A KBER és az EKB alapokmányáról szóló jegyzőkönyv

Jegyzőkönyv a túlzott hiány esetén követendő eljárásról

Jegyzőkönyv a konvergenciakritériumokról

A Tanács (2223/96/EK) rendelete (1996. június 25.) a Közösségben a nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről (ESA 95)

A Tanács 2533/98/EK rendelete az Európai Központi Bank által végzett statisztikai adatgyűjtésről

Az Európai Parlament és a Tanács 1221/2002/EK rendelete az államháztartás negyedéves nem pénzügyi számláiról

Az Európai Parlament és a Tanács 501/2004/EK rendelete az államháztartás negyedéves pénzügyi számláiról

A Tanács 1222/2004/EK rendelete a negyedéves államadósság-adatok összeállításáról és továbbításáról

Az Európai Parlament és a Tanács 1161/2005/EK rendelete a gazdasági szektoronkénti, nem pénzügyi negyedéves számlák összeállításáról

A STATISZTIKAI MUNKA MEGSZERVEZÉSE

Az Európai Központi Bank Statisztikai főigazgatósága és az Eurostat, az Európai Közösségek statisztikai hivatala között létrejött gazdaság- és pénzügy-statisztikai egyetértési nyilatkozat¹

EGYÉB

Fizetési mérleg kézikönyv¹ (5. kiadás, 1993; Nemzetközi Valutaalap)

Az általános gazdaságstatisztikai követelmények áttekintése (EKB, 2004. december)

Az EKB Havi jelentése – Az euroövezet statisztikai adatai című fejezet (2005. decemberi szám)

¹ Magyar nyelven nem érhető el.

ISSN 1725182-6

9 771725 182005